Пралетары ўсіх краёў, злучайцеся!

САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ

Орган Цэнтральнага Камітэту [illegible] і Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР

10 год выданьня.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: МЕНСК, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).
ТЭЛЕФОНЫ: Рэдакцыя—№ 478. Рэдактар—№ 769.
Матар'ялы прымаюцца з 9-ці да 3½ гадз. Непатрэбныя рукапісы назад ня вяртаюцца.

КАНТОРА: Менск, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса. Тэлефон № 244. (2-гі Дом Саветаў).

ПАДПІСНАЯ ПЛАТА: [illegible]

ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ: [illegible]

ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ: [illegible]

КОШТ НУМАРУ 5 кап.

ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА.

№ 208 (2697) Чацьвер, 12-га верасьня 1929 г.

154 кр. "Советская Белоруссь"
Одесса, Пастера 13, государ-
ствен. публичн. библиотека.
отдел. [illegible] один экз.

Аб кантрольных лічбах народнай гаспадаркі і культуры БССР на 1929-30 год.

Даклад тав. ГАЛАДЗЕДА на верасьнёўскім пленуме ЦК КП(б)Б.

Таварышы! Перад тым як прыступіць да асьвятленьня фактычнага матар'ялу кантрольных лічбаў неабходна зрабіць некалькі заўваг. Першае—гэта тое, што кантрольныя лічбы на 29-30 г. складаюцца з двух частак—з ітогавай часткі, у якой падводзяцца вынікі [illegible] ў першым годзе 5-цігодкі (1928-29 г.) і другой часткі, якая вызначае задачы гаспадаркі і культурнага будаўніцтва на 29-30 г. Другая заўвага—кантрольныя лічбы на 1929-30 г. мы разглядаем і зацьвярджаем на даным пленуме значна раней, чым гэта мы рабілі ў мінулыя годы: [illegible] дзіць гадавую праграму нашай гаспадарчай дзейнасьці. А ўсім вядома, што кантрольныя лічбы народнай гаспадаркі і культуры зьяўляюцца праграмай для ўсёй практычнай дзейнасьці нашых гаспадарчых, прафсаюзных і савецкіх арганізацый. Трэцяе—кантрольныя лічбы на 1929-30 г. зьяўляюцца [illegible] 5-цігадовага пляну развіцьця народнай гаспадаркі і культуры БССР. Пры складаньні кантрольных лічбаў нам прыходзілася браць другі год з 5-цігодкі і ўносіць у іх на падставе вопыту выкананьня першага году пяцігодкі неабходныя карэктывы.

У кантрольных лічбах вызначаны прынцыпы эканамічнай палітыкі партыі

У ітогавай частцы кантрольных лічбаў мы яскрава зможам знайсці той фактычны матар'ял і практычныя вынікі нашай работы за бягучы год, якія могуць нам гаварыць аб посьпехах альбо недахопах у выкананьні 5-цігадовага пляну. Кантрольныя лічбы на 29-30 г. па сутнасьці зьяўляюцца жыцьцёваю праверкаю асноўнай генэральнай лініі нашай партыі, якая разьлічана на напружаныя тэмпы індустрыялізацыі і сацыялістычнага пераўтварэньня сельскай гаспадаркі на базе калектывізацыі. У той-жа час вынікі першага году 5-ці годкі зьяўляюцца праверкаю рэальнасьці нашай 5-цігодкі. Па гэтай ітогавай частцы мы таксама можам праверыць і сваё ўменьне працаваць і ажыцьцяўляць тыя пляны, якія мы складалі, і таму бяспрэчна тое становішча, што гэтыя кантрольныя лічбы, якія мы будзем зацьвярджаць на пленуме, будуць асноўным дакумэнтам КП(б)Б, у якім будуць вызначаны ўсе прынцыпы эканамічнай палітыкі партыі для практычнай дзейнасьці ўсёй КП(б)Б на наступны год.

Найбольш характэрным і новым фактарам у кантрольных лічбах 1929-30 г. зьяўляецца яшчэ і тое, што сёлета вышаў на сцэну і разгарнуў сваю дзейнасьць адзін з самых магутных фактараў сацыялістычнага будаўніцтва—гэта сацыялістычнае спаборніцтва, якое моцным размахам разгарнулася ў бягучым годзе. Пытаньне ўздыму актыўнасьці рабочых мас, пытаньне ўздыму вытворчага энтузіязму пралетарыяту—ва ўмовах дыктатуры пралетарыяту—адыгрывае самую сур'ёзную ролю. Сацыялістычнае спаборніцтва, якое шырока разгарнулася ва ўсім Савецкім Саюзе, у тым ліку і на БССР па мойму зьяўляецца самым яскравым аргумэнтам, які гаворыць за тое, што ўся наша пяцігадовая праграма сацыялістычнага будаўніцтва ёсьць сапраўдная праграма мабілізацыі ўсіх рухаючых сіл пралетарскай дзяржавы і ўсіх энэргэтычных рэсурсаў, якія павінны быць пастаўлены на справу будаўніцтва сацыялізму. Усё здольнае прыняць удзел у сацыялістычным будаўніцтве, усе нашы магчымасьці і якія закладзены ў нашай дзяржаве, 5-цігадовым плянам разьвіцьця народнай гаспадаркі і культуры фактычна пастаўлена на службу шпаркай індустрыялізацыі нашай краіны. Зразумела, што толькі на падставе такога генэральнага пляну партыі, як 5-цігодка, толькі на падставе зусім яскравых генэральных установак партыі якія ў гэтай пяцігодцы выказаны, нам удалося ўзьняць такую нябывалую хвалю ўздыму рабочага энтузіязму, якую мы маем у форме разгортваньня сацыялістычнага спаборніцтва.

Ня прыходзіцца шмат гаварыць аб ролі гэтага сацыялістычнага спаборніцтва ў выкананьні 5-ці гадовага пляну і ў сацыялістычным будаўніцтве наогул. Сёньня ўжо сацыялістычнае спаборніцтва стаіць на такой ступені свайго разьвіцьця, што кожны член партыі, кожны сьвядомы пралетары ўжо ведае, якую магутную ролю яно адыгрывае.

Правыя апартуністы біты і тэарэтычна і практычна.

На падставе аналізу ўсіх сацыяльна-эканамічных працэсаў, якія адбываюцца ў нашай краіне, мы ўжо можам цьвёрда заявіць аб тым, што правыя апартуністы бухарынскага толку біты па ўсіх швах—і тэарэтычна і практычна. Іх тэарэтычную блытаніну ўся партыя адразу зразумела, адразу зразумела няпрыемнасьць „тэорыі", якую прапаведвалі апартуністы ў працілегласьці генэральнай лініі нашай партыі, і таму ўся наша партыя дала самы рашучы адпор усякім спробам правых навязаць сваю апартуністычную тэорыю. Практычна-ж яны разьбіты вынікамі першага году пяцігодкі. Кантрольныя лічбы і факты, якія я вам падам, яскрава падкрэсьліваюць тое, што мы не толькі выканалі тыя напружаныя тэмпы разьвіцьця народнай гаспадаркі, якія партыя вызначыла ў пяцігодцы, не больш таго—мы па шэрагу рашаючых галін нашай гаспадаркі гэтыя праэктыроўкі перавыканалі. З лічбаў, якія я агалашу, вы ўсе ў гэтым пераўніцеся. Той факт, што мы перавыканалі ў шмат якіх галінах народнай гаспадаркі „ліміты," вызначаныя першым годам пяцігодкі, гаворыць аб тым, што нават пры нашых досыць аптымістычных поглядах, якія нам'і правалі пры распрацоўцы пяцігодкі, мы ўсё-ж аказаліся ня ў сілах ўлічыць усе тыя рэсурсы, якія закладзены ў дзяржаве дыктатуры пралетарыяту. Аб нязьмерных матар'яльных і волевых рэзэрвах пралетарскай дзяржавы мы ня раз гаварылі тады, калі складалі пяцігодку і даводзілі матывы неабходнасьці вызначэньня больш павышаных, максымальна напружаных тэмпаў індустрыялізацыі нашай краіны. Партыя і тады гаварыла аб тым, што ўсе гэтыя закладзеныя ў нашай дзяржаве рэзэрвы неабходна з усёй рашучай сілай узьняць на будаўніцтва сацыялізму. Таму мы часта вызначалі ліміты росту асобных галін народнай гаспадаркі пры абгаварэньні пяцігодкі ня толькі на падставе падлікаў нашых эканамічных органаў і спэцыялістаў, а ў шэрагу выпадкаў, калі стаяла пытаньне аб рашаючых галінах народнай гаспадаркі і аб генэральных шляхох яе ператварэньня на сацыялістычны лад, нам прыходзілася часта ісьці і праз галовы многіх спэцыялістаў, якія лічылі напрыклад, што «аб'ектыўныя ўмовы сельскай гаспадаркі БССР такія, што станоўчых пэрспэктыў па яе калектывізацыі ня маюць». Нам прыходзілася ісьці і праз галовы многіх членаў партыі правага толку (з бухарынскай апазіцыі), якія нам рэкамэндавалі затрымліваць тэмпы індустрыялізацыі. І вось той размах нашага будаўніцтва, які мы вызначылі, кіруючыся аптымістычнымі поглядамі на далейшыя пэрспэктывы разьвіцьця сацыялістычнага будаўніцтва, у першым годзе пяцігодкі намі выканан цалкам і са значным перавышэньнем.

Калектывізацыя мае вялізарныя посьпехі

Пераходжу да канкрэтных лічбаў і фактаў. Аб сельскай гаспадарцы. Тут мы маем наступныя фактары: першае—тое, што ў гэтым годзе з боку дзяржавы была разгорнута шырокая работа па арганізацыі вытворчага ўплыву сацыялістычнай індустрыі на сельскую гаспадарку. І гэтая работа зьявілася галоўным чынам у тым, што мы значна павялічылі снабжэньне сельскай гаспадаркі сродкамі вытворчасьці; напрыклад, падвоілася снабжэньне сельскай гаспадаркі БССР мінэральным угнаеньнем, павялічылася ачыстка насеньня, пасеянага ў веснавую пасеўную кампанію, да 60 проц. усяго пасеўнага матар'ялу; павялічыліся размеры кантрактацыі на 87,6 проц.; каапэраваньне сельскіх гаспадарак у вытворчыя аб'яднаньні павялічылася на 127 проц.; першы раз атрымаў значнае ўжываньне аграмінімум; значна павялічылася машынаснабжэньне. Трэба сказаць, што такі факт масавага значэньня, як аграмінімум, яшчэ ня досыць шырока атрымаў сваё распаўсюджваньне, але гэта ёсьць усё-ж такі новыя мерапрыемствы, якія па сутнасьці ўжо закранулі па сапраўднаму бядняцка-серадняцкія масы сялянства. Разам з гэтым выявілася значная актыўнасьць пралетарыяту, накіраваная на сацыялістычную перабудову сельскай гаспадаркі. Разам з шырокім разгортваньнем сацыялістычнага спаборніцтва ў горадзе нам удалося, правільна [illegible] не ў выстарчальнай меры, прасунуць тэмпы сацыялістычнага [illegible] і ў вёску.

Такім чынам, мы мелі мерапрыемствы з боку дзяржавы па пашырэньню [illegible] на сельскую гаспадарку і [illegible] актыўнасьці пралетарскіх мас, нам удалося [illegible] бядняцкіх і серадняцкіх [illegible] ў выніку [illegible] мы маем [illegible] у разьвіцьці [illegible] напрыклад, [illegible] павялічылася на [illegible] і пашы[illegible] быў [illegible] пад [illegible] чар[illegible] пашырылася [illegible] сьведчыць [illegible] ўстаноўка на разьвіцьцё тэхнічных культур у сельскай гаспадарцы ажыцьцяўляецца. Валавая прадукцыя ў сельскай гаспадарцы таксама значна павялічылася за гэты час.

Асаблівым дасягненьнем у сацыялістычным ператварэньні сельскай гаспадаркі зьяўляюцца вынікі калектывізацыі за 28-29 год. Тут мы маем сапраўды вялізарныя посьпехі. Пасеўная плошча пад калгасамі ў 28-29 г. павялічылася на 184 проц.; мы больш чым у тры разы перавыканалі плян калектывізацыі, які быў вызначан кантрольнымі лічбамі мінулага году. Удзельная вага пасеўнай плошчы пад калгасамі ў мінулым годзе складала 1,2 проц. усёй пасеўнай плошчы сельскай гаспадаркі, у гэтым годзе яна павялічылася да 3,2 проц. Як бачыце—скачок вялікі. Гэты фактар зьяўляецца асноўным вымернікам правільнасьці генэральнай лініі партыі ў адносінах да сацыялістычнага ператварэньня сельскай гаспадаркі. Замест узмацненьня індывідуальна-кулацкіх гаспадарак, разьвіцьцё якіх прапаведвалі правыя апартуністы, рабочая кляса, а пад яе кіраўніцтвам і бядняцка-серадняцкае сялянства на гэтую апартуністычную тэорыю адказала разгортваньнем найшырэйшага калгаснага руху і дала практычныя вынікі.

Вось з гэтай невялікай колькасьці лічбаў, характарызуючых уздым сельскай гаспадаркі і яе аграмаджанасьці, можна ўжо ўпэўніцца ў тым, што пяцігодка—не міфічная, а зусім рэальная, што тыя напружаныя тэмпы, якія мы вызначылі ў разьвіцьці сельскай гаспадаркі (як і ў іншых галінах народнай гаспадаркі) зьяўляюцца рэальнымі для выкананьня.

Сацыялістычнае спаборніцтва дапамагло разгортваньню прамысловасьці.

Некалькі даных аб разьвіцьці прамысловасьці БССР. Тут мы маем буйнейшыя дасягненьні. Напрыклад, валавая прадукцыя рэспубліканскай прамысловасьці ўзрасла на 45 проц. супроць 37,9 проц. у мінулым годзе. А калі ўзяць усю цэнзавую прамысловасьць, дык мы ўбачым, што скарыстаньне прадукцыі павялічылася на 50,5 проц. супроць павялічэньня ў мінулым годзе на 32,2 проц. 45 пр. росту валавай прадукцыі—гэта ёсьць такі тэмп разгортваньня прамысловасьці ў БССР, якім мы ішлі толькі ў адбудоўчы пэрыяд. Многія і ня думалі аб тым, што можна будзе ісьці такімі павышанымі тэмпамі разгортваньня прамысловасьці ў рэканструкцыйны пэрыяд.

У зьвязку з разгортваньнем прамысловасьці мы маем і рост рабочых кадраў—па буйнай прамысловасьці на 21,5 процантаў, пры агульным росьце кантынгэнту асоб наёмнай працы у 9,5 проц. Як бачыце, і тэмпы росту рабочых кадраў у БССР ідуць таксама шпаркімі крокамі.

Чым можна тлумачыць такі хуткі рост прадукцыі прамысловасьці БССР? Яго можна тлумачыць наступным: першае гэта тое, што мы ўжо фактычна рэалізуем тыя капітальныя ўкладаньні, якія мы рабілі для разьвіцьця нашай прамысловасьці. Гэта па сутнасьці азначае, што вынікі капітальнай рэканструкцыі асобных прадпрыемстваў мы маем ужо сёньня ў наяўнасьці і што новыя прадпрыемствы, якія мы будавалі, на якія трацілі значныя грошы ў якасьці капітальных затрат, яны таксама ўступаюць у дзейнасьць і даюць рэальныя вынікі, тым самым павялічваючы аб'ём валавай прадукцыі. Гэты фактар мае вялікае значэньне ў разьвіцьці прамысловасьці БССР бо ў нас працэсы рэканструкцыі прамысловасьці, пашырэньне яе тэхнічнай базы і наогул разгортваньне прамысловага будаўніцтва праходзіць аднachасна з уключэньнем новых прадпрыемстваў у дзейнічаючую прамысловасьць. А гэта азначае, што ў нас працэсы капітальнага будаўніцтва і сацыялістычнай рэканструкцыі прамысловасьці праходзіць разам з пашырэньнем аб'ёму прамысловай вытворчасьці. Гэта самы магутны фактар, які дае магчымасьць у нас у больш кароткі тэрмін мабілізаваць больш сродкаў для далейшага пашырэньня сацыялістычнай рэканструкцыі нашай народнай гаспадаркі.

Другі фактар, які меў уплыў на павялічэньне прамысловай прадукцыі—гэта сацыялістычнае спаборніцтва. Сацыялістычнае спаборніцтва на справе дало ўжо такі штуршок разгортваньню работы нашай прамысловасьці, што не магло не сказацца і на аб'ёме прамысловай прадукцыі, і на павышэньні некаторых якасных паказчыкаў. Далей я буду гаварыць і аб хібах, якія маюцца ў рабоце пры разгортваньні сацыялістычнага спаборніцтва, але сацыялістычнае спаборніцтва незалежна ад тых недахопаў у працы па яго разгортваньню, ужо сёньня дае свае практычныя і рэальныя вынікі.

Аб росьце вытворчасьці працы. Тут мы ў гэтым годзе маем таксама значныя дасягненьні—амаль што 100 пр. выкананьне пляну, які мы вызначылі кантрольнымі лічбамі на 28-29 год.

Канкрэтна: вытворчасьць працы павялічылася на 24,8 проц. замест 26 пр. якія вызначаюцца кантрольнымі лічбамі. Як бачыце, у цыфравых даных ёсьць маленькае недавыкананьне пляну па ўздыму вытворчасьці працы, і таму некаторыя з вас могуць не згаджацца з маёй характарыстыкай пра посьпехі ў гэтай галіне, калі выходзіць з выкананьня плянавага заданьня. Але калі вы возьмеце гэтае пытаньне ў дынамічным разрэзе, дык нам прыдзецца канстатаваць, што толькі ў гэтым годзе мы рэальна і пасьпяхова ўзварушылі гэтае пытаньне з мёртвага пункту. Бо ў мінулыя гады ў нас былі такія зьявішчы, што пры значным перарастаньні нашых плянавых меркаваньняў у галіне павышэньня заработнай платы мы ў некалькі разоў адставалі ў рабоце па павышэньню вытворчасьці працы, і такім чынам два зьвязаных друг з другам магутных фактара ў разьвіцьці прамысловасьці шлі ў працілеглы друг другу бок. Калі напрыклад, заработная плата павышалася звыш вызначаемых плянаў, дык прадукцыйнасьць працы, якая і дагэтуль стаяла на нізкім узроўні, шла зусім ціхім тэмпам, і ў нас былі так званыя „ножніцы" паміж заработнай платай і вытворчасьцю працы; і ў апошнія гады гэтыя „ножніцы" разыходзіліся, а ў гэтым годзе мы маем значнае дасягненьне. Заработная плата ў прамысловасьці БССР павялічылася на 11,2 проц., супроць вызначаных кантрольнымі лічбамі павялічэньнямі на 8 проц. Гэта сьведчыць аб некаторым перавышэньні плянавых меркаваньняў у галіне павышэньня заработнай платы. Такім чынам, вось пры сапастаўленьні лічбаў па гэтых двух фактарах можна зрабіць, што „ножніцы" паміж заработнай платай і вытворчасьцю працы ў гэтым годзе звужаюцца.

(Голас з месца: за які квартал?).

Гэта сярэдняя гадавая лічба.

Характэрным паміж іншым тут зьяўляецца тое, што найбольш інтэнсыўны рост прадукцыйнасьці працы дае другое паўгодзьдзе. Гэта таксама сьведчыць аб тым, што сацыялістычнае спаборніцтва і на гэтую частку працы мела свой значны ўплыў, бо шмат з вас хто ведае, што сацыялістычнае спаборніцтва разгарнулася больш шырока ў другім паўгодзьдзі.

Вось гэта галоўныя паказчыкі, якія сьведчаць аб нашых посьпехах, у галіне прамысловага будаўніцтва. Я ня буду прыводзіць другіх лічбаў, бо гэта заняло-б доўгі час. У тых табліцах, якія вам разданы да майго дакладу, вы знойдзеце больш падрабязныя лічбы. Зараз я хачу спыніцца на недахопах будаўніцтва як у разьвіцьці сельскай гаспадаркі, гэтак і прамысловасьці.

У разьвіцьці жывёлагадоўлі маем недахопы.

Асноўны недахоп у разьвіцьці сельскай гаспадаркі гэта тое, што ў нас у гэтым годзе маецца пагражаючае становішча з разьвіцьцём жывёлагадоўлі. Калі мы па іншых галінах сельскай гаспадаркі маем паслядоўны рост, а напрыклад, у такой важнейшай справе, як калектывізацыя, мы маем нават і гіганцкі рост, то ў разьвіцьці жывёлагадоўлі мы маем сур'ёзны недахоп, які зьяўляецца па сутнасьці пагрозаю для далейшага разьвіцьця гэтай галіны.

Нам неабходна прыняць самыя радыкальныя меры зараз-жа, не адкладваючы ні на адзін дзень, у палепшаньні работы па разьвіцьцю жывёлагадоўлі, бо інакш, мы можам нашу лінію, лінію КПБ па наданьню нашай сельскай гаспадарцы жывёлагадоўчага ўхілу не выканаць, сарваць. Так зараз стаіць гэтае пытаньне.

Вось лічбы, якія сьведчаць аб такіх выніках. Калі перавесьці ўсю жывёлу на буйную рагатую жывёлу, дык мы будзем мець скарачэньне яе за мінулы год, па даных ЦСУ на 3,1 проц., прычым гэтае скарачэньне падае галоўным чынам на маладняк, рост дарослай жывёлы ў нас альбо стабілізаваўся, альбо маецца толькі невялікі; па маладняку-ж мы маем скарачэньне. Якія-ж прычыны скарачэньня росту маладняка? Пры адшуканьні прычын, якія ўплываюць на скарачэньне стада ў гэтым годзе, будзе зусім правільным, калі мы характарызуем такое становішча разьвіцьця жывёлагадоўлі ў першую чаргу фактарам слабай кармавой базы. Гэта па мойму асноўная і рашаючая прычына ў даны момант якая дала такое скарачэньне стада замест росту. Напрыклад, мы ў гэтым годзе маем недазасеў кліну пад канюшынаю супроць вызначанага пляну. Калі агульны сярэдні процант засева пасеўных траў вышэй чым у мінулым годзе, дык плошча пад канюшынаю недазасеяна, а вы ведаеце, што ва ўсіх пасеўных травах канюшына ў БССР займае асноўнае месца; такія віды, як, скажам, сэрадэля і іншыя травы, якія таксама зьяўляюцца кармавой базаю для жывёлагадоўлі, яны супроць канюшыны маюць у сучасны пэрыяд адносна меншае значэньне.

Другая прычына палітычна-клясавага парадку. Ва ўмовах абвостранай клясавай барацьбы на вёсцы кулацкая частка сялянства зразумела спрабуе аказаць сваё супраціўленьне скарачэньнем свайго стада. Але гэтая прычына памойму у нашых умовах у сучасны момант, калі параўнаць з тым, якое значэньне для разьвіцьця жывёлагадоўлі мае кармавая база, не зьяўляецца асноўнай прычынай для даннага выпадку. Палітычна-клясавая прычына бязумоўна, мае свой уплыў. Напрыклад, кулак, які больш усяго мае жывёлы, спрабуе аказаць супраціўленьне сацыялістычнаму наступленьню скарачэньнем у разьвіцьці жывёлагадоўлі. Гэтага фактару адмаўляць нельга. Напрыклад, у хлебных раёнах СССР мы маем з боку кулацтва, у адказ на сацыялістычнае наступленьне, скарачэньне пасеўнай плошчы. Адпаведную аналёгію можна прывесьці і ў нас у дачыненьні да разьвіцьця жывёлагадоўлі. Але ў хлебных раёнах Саюзу ў адказ на гэтыя спробы кулацтва скараціць пасеўную плошчу бядняцка-серадняцкія масы адказалі шырокім разгортваньнем пасеўнай плошчы. У нас яшчэ няма дакладных падлікаў аб тым, як гэтае скарачэньне стада закранула асобныя сацыяльныя праслойкі сялянства, але ў зьвязку з слабай кармавой базай і ў бядняцка-серадняцкіх гаспадарках такога перакрыцьця і ў нас не адбывалася з кармамі.

І адсюль задача, якая стаіць перад пленумам ЦК КПБ—гэта самым рашучым чынам завастрыць увагу ўсёй партыі, усіх савецкіх і гаспадарчых органаў, усёй бядняцка-серадняцкай масы сялянства на падцягваньне гэтага слабага вучастку ў разьвіцьці сельскай гаспадаркі. Пытаньне арганізацыі кармовай базы, так і пытаньне палепшаньня пароды жывёлы,—гэта самае асноўнае зараз у разьвіцьці жывёлагадоўлі ў БССР. Трэба аказаць усямернае садзейнічаньне ўсёй сумай дзяржаўных і грамадзкіх арганізацый бядняцка-серадняцкім гаспадаркам у разьвіцьці жывёлагадоўлі.

Мабілізаваць пралетарскую грамадзкасьць вакол палепшаньня якасьці прадукцыі.

Якія недахопы ў прамысловай вытворчасьці, якія выявілі на фоне тых станоўчых вынікаў, якія я вам адлюстраваў лічбамі? Першае—гэта тое, што мы ня выканалі задачы па зьніжэньню сабекошту прамысловай прадукцыі. Замест 7 проц., якія былі вызначаны ў кантрольных лічбах 28-29 году, мы выконваем гэтае зьніжэньне на 4,5 проц.

Аб зьніжэньні сабекошту прамысловай прадукцыі многа гаварыць ня трэба, бо ўсё вы ведаеце, што 1 проц. зьніжэньня сабекошту прамысловай прадукцыі па ўсяму Саюзу складае ня больш ня менш як 100 мільёнаў руб. (аб гэтым пісалася ў цэнтральных газэтах). У нас па БССР недавыкананьне 1 проц. зьніжэньня сабекошту прамысловай прадукцыі будзе складаць страту прымерна ў 2-3 мільёна руб. Гэта значыць, што зьніжэньне сабекошту ў 2 з пал. 3 проц. прыводзіць да таго, што мы недакладваем на справу індустрыялізацыі па СССР 250-300 мільёнаў руб., а ва ўмовах БССР мы недакладваем у справу прамысловага будаўніцтва таксама суму парадку 6-8 мільёнаў руб.; для нас такая сума азначае амаль што цэлую фабрыку, альбо завод. Такім чынам у гэтай галіне працы ў нас справа абстаіць зусім дрэнна, прычым тым горш, што гэтае недавыкананьне прайшло ў часы разгорнутага такога магутнага фактару, як сацыялістычнае спаборніцтва.

Асноўнай прычынаю недавыкананьня пляну па зьніжэньню сабекошту прамысловай прадукцыі зьяўляецца тое, што наша прамысловасьць, нашы кіруючыя гаспадарчыя органы не змаглі правесьці ўсю тую суму рацыяналізатарскіх мерапрыемстваў, якія неабходна было правесьці для зьніжэньня сабекошту. Пацьвярджэньнем гэтага зьяўляецца тое, што пры агульным зьніжэньні выдаткаў на рабочую сілу мы ўсё такі ня выканалі пляну. Мерапрыемствы па зьніжэньню сабекошту прамысловай прадукцыі складаюцца з сумы фактараў, напрыклад: скарачэньне выдаткаў на рабочую сілу, лепшая арганізацыя працы на прадпрыемствах, правядзеньне шэрагу рацыяналізатарскіх мер і г. д. І вось з усёй сумы гэтых фактараў мы маем дасягненьні ў скарачэньні выдаткаваньняў вытворчасьці і пры гэтых умовах усё такі мы заданьне па зьніжэньню сабекошту ня выканалі.

Па сутнасьці гэта адзначае, што нашыя кіруючыя гаспадарчыя органы не змаглі паставіць усей сыстэмы рацыяналізатарскіх мерапрыемстваў на службу задачы зьніжэньня сабекошту. Напрыклад, пытаньні лепшага выкарыстаньня сыравіны, эканоміі па іншых галінах вытворчасьці і г. д. Таксама значна спрыяў і такі факт, як спазьненьне з пераглядам норм выпрацоўкі.

Яшчэ адзін адмоўны бок у працы прамысловасьці—гэтае слабае палепшаньне якасьці прадукцыі. Тут шмат гаварыць ня прыдзецца, бо кожны з вас ведае, што ў нас якасьць прадукцыі ў многіх выпадках яшчэ зусім дрэнная. Але толькі ведаць аб гэтым —гэтага яшчэ мала. Трэба нешта і рабіць для зьнішчэньня такога недахопу. Па сутнасьці мы ня маем у нашай прамысловасьці, як ВСНГ гэтак і мясцовай ніводнага яскравага прыкладу, якім мы маглі-б як сьлед пахваліцца, як дасягненьнем у палепшаньні якасьці прадукцыі. У лепшым выпадку наша прамысловасьць трымаецца на якасьці прадукцыі мінулых гадоў (а якасьць мінулых гадоў вам вядома, яна ня высокая), а ў шэрагу выпадкаў мы ў гэтым годзе па шэрагу галін прамысловасьці нават зьнізіліся —там якасьць пагоршылася. Нажаль, да гэтага часу ў нас зусім ня было націску з боку пралетарскай грамадзкасьці на нашу прамысловасьць за тое, што яна дае прадукцыю дрэннай якасьці. Аказваецца, рабочыя масы, наколькі яны аказаліся актыўнымі на палепшаньню іншых галін працы, настолькі яны аказаліся пасыўнымі ў пытаньнях палепшаньня якасьці прадукцыі. І гаспадарчыя органы таксама тут амаль нічога ня прадпрымалі. Сацыялістычнае-ж спаборніцтва таксама дакранулася да гэтай важнейшай часткі працы.

Нам трэба на гэтую галіну працы ўзьняць усю пралетарскую грамадзкасьць каб націснуць на нашы гаспадарчыя органы, якія пры сваім „манапольным" становішчы закасьцянелі ў гэтай частцы сваёй працы—у справе палепшаньня якасьці прадукцыі. Вось гэта—другі важнейшы недахоп у разьвіцьці прамысловасьці.

Трэцяе—гэта тое, што мы нагляд[а]лі сёлета спазьненьне з пускам у ход шэрагу прадпрыемстваў. На справе гэта азначае, што некаторыя прадпрыемствы несваечасова скончылі будаўніцтва, і такім чынам некаторыя прадпрыемствы несваечасова ўводзіліся ў дзейнічаючую прамысловасьць. Пытаньню тэхнічнага абсталяваньня прамысловасьці партыя і савецкая ўлада, як вам вядома, надае максымальную ўвагу, бо ад павышэньня тэхнікі ў нашай вытворчасьці залежыць больш шпаркі тэмп індустрыялізацыі. Аказалася-ж, што ўсё-ж такі многія нашы гаспадарчыя органы несваечасова і ня поўнасьцю асвоілі агрэтэхнічныя ўстаноўкі, якія нам удалося паставіць на тых ці іншых прадпрыемствах. Ёсьць цэлы шэраг выпадкаў, калі мы ўстанавілі новыя машыны па апошняму слову тэхнікі, але гэтыя машыны не прыстасоўваліся, ня ўводзіліся ў работу доўгі час.

Узрос пакупацельны фонд і павялічыўся таваразварот.

Зараз я спынюся яшчэ на асобных важнейшых пытаньнях. Пытаньне аб пакупацельным фондзе. Трэба адзначыць, што эканамічны аналіз тых матар'ялаў і лічбаў, якія мы маем у гэтай галіне паказвае, што пакупацельны фонд усяго насельніцтва па БССР увырос у 28-29 г. на 13,7 проц. Тут памойму ёсьць такія сымптомы, якія патрабуюць ад нас сур'ёзнай увагі. Калі ўзяць абсалютныя лічбы росту пакупацельнага фонду ў горадзе і вёсцы, дык зразумела ў горадзе яны значна вышэй, і гэтыя 17,2 проц., на якія павысіўся пакупацельны фонд земляробчага насельніцтва, у абсалютнай суме можа быць адносна і менш чым абсалютны рост пакупацельнага фонду ў горадзе. Але такая розьніца ў тэмпе росту пакупацельнага фонду гаворыць аб той тэндэнцыі, што прыток сродкаў на вёску значна павялічыўся. Гэтае зьявішча адзначаецца і Прэзыдыумам Дзяржпляну СССР, як зьявішча разьмеркаваньня нацыянальнага прыбытку на карысьць вёскі.

Чым трэба гэта тлумачыць? Па-першае тым, што за апошнія гады значна павялічыліся неземляробчыя заработкі сялянства, напрыклад: разьмер лясных распрацовак у гэтым годзе значна большы, чым у мінулым годзе; будаўніцтва дарожнае, чыгуначнае, шасэйнае і г. д., на якія прыцягваецца сялянства, таксама значна шырэй разгарнуліся ў гэтым годзе; ураджай у 28-29 годзе па БССР ня дрэнны. Усё гэта павялічвае сродкі на вёсцы, бо гэтых фактараў у мінулым годзе было менш чымся ў бягучым годзе, А мабілізацыя сельскіх сродкаў у дзяржаўны зварот праходзіць значна слабей у некалькі разоў слабей чымся ў горадзе. Адначасова трэба завначыць і на такі важнейшы фактар, як цэны на сельска-гаспадарчыя прадукты, якія таксама, як вы ведаеце, у апошні год досыць значна скакалі ўгару, асабліва прыватныя цэны, І нашым рэгулюючым органам, а таксама дзяржаўным гандлюючым і каапэрацыйным органам трэба было напружыць усе сілы, каб зьнізіць рост прыватных цэн на сельска-гаспадарчыя прадукты. Трэба аддаць справядлівасьць, што вялізарнейшай заслугай нашай каапэрацыі і дзяржаўнага гандлю зьяўляецца тое, што пры ўсёй гэтай сьвістапляскі прыватных цэн на сельска-гаспадарчыя прадукты ўдалося ў асноўным утрымаць цэны на ўзроўні, які мы вызначылі. Гэта значыць, што мы асноўную масу пралетарыяту снабжалі, можа і ў абмежаваных размерах, але па цьвёрдых цэнах, і гэта значна паралізавала рост прыватных цэн. Але калі ўлічыць прыватныя цэны, дык яны ўзрасьлі, і гэта таксама зьяўлялася фактарам, павялічваючым пакупацельны фонд вёскі, і мела ўплыў на тэмп росту пакупацельнага фонду земляробчага насельніцтва. Пагэтаму нам прыдзецца прыняць спэцыяльны пункт (у праэкце рэзалюцыі ён ёсьць), што пытаньне мабілізацыі сродкаў сялянства на справу індустрыялізацыі, гэта значыць мабілізацыі ў дзяржаўны зварот, мае не толькі эканамічнае, але і глыбока-сацыяльна-палітычнае значэньне, А між тым вам вядома, што справа ўцягненьня дробных ашчад у ашчадныя касы стаіць на зусім нізкім узроўні. Распаўсюджваньне пазыкі індустрыялізацыі на вёсцы тым больш нікуды нягоднае.

(Аронштам: на вёсцы?).

Але, я-ж пра вёску і гавару. Вазьмеце напрыклад, 3-ю пазыку індустрыялізацыі; яна ўжо зараз разьмеркавана так, што 75 проц. прыпадае на горад, г. зн. у асноўным на пралетарыят, а 20-25 проц. ідзе на вёску. Такое разьмеркаваньне памойму, нікуды ня годнае. Пытаньне рэалізацыі дзяржаўных пазык і прыцягненьня дробных ашчад сялянства ў ашчадныя касы—гэтыя пытаньні маюць надзвычайна важнае палітычнае і эканамічнае значэньне, і ім трэба надаць належную ўвагу з боку ўсіх партыйных арганізацый.

Некалькі заўваг адносна таваразвароту. Зразумела, што на падставе росту гэтага пакупацельнага фонду і агульнага росту валавай прадукцыі ўсёй народнай гаспадаркі мы маем і павялічэньне таваразвароту. Напрыклад, розьнічны пасрэдніцкі таваразварот узрос на 14,6 проц., а ўвесь таваразварот на 26,8 проц., прычым мы маем у гэтай галіне работы значныя посьпехі ў замацаваньні сацыялістычных пазіцый: у нас праходзіць нясупыннае выцясьненьне прыватніка з таваразвароту. Гэта характарызуецца наступнымі лічбамі: удзельная вага прыватнага сэктару зьнізілася ва ўсім таваразвароце з 29,6 проц. да 21 проц.

Такім чынам мы нават нераскочылі і праз нашыя меркаваньні, якія вызначаліся ў гэтай галіне ў мінулым годзе.

Добрыя вынікі мы таксама маем і па такому важнаму пытаньню, як загатоўкі. Загатоўкі ў мінулым годзе прайшлі ў асноўным добра, прычым значна ўзрасла роля аграмаджанага сэктару па

(Працяг гл. на 2-й стар.)

Даклад т. ГАЛАДЗЕДА на верасьнёўскім пленуме ЦК КП(б)Б*)

загатоўчым рынку. Мы змаглі правесьці з посьпехам барацьбу з кулаком, прыватнікам. Аб'ём загатовак узрос на 30 проц., прычым абхват таварнай масы сельска-гаспадарчых прадуктаў нашым аграмаджаным загатоўчым сэктарам узрос да 41 проц. Гэта гаворыць аб тым, што і ў гэтай важнейшай частцы эканамічнага жыцьця рэспублікі, як разьвіцьцё таваразвароту, загатоўкі і ўзмацненьне сацыялістычнага сэктару ў гэтай справе, мы маем значнае ўзмацненьне пазіцый пралетарыяту. Праўда, у сувязі з скарачэньнем прыватнага гандлю мы чулі часамі скаргі нашых мясцовых працаўнікоў аб тым, што недавыконваецца бюджэт з прычыны недабору па прамысловаму падатку, але гэтыя скаргі ў параўнаньні з тымі дасягненьнямі заваёў сацыялістычных пазыцый у таваразвароце, зьяўляюцца па сутнасьці малазначнымі фактамі.

Экспарт у нас узрос на 30 проц. Калі ў мінулым годзе мы мелі значныя посьпехі ў разьвіцьці работы па экспарту і па выкананьні экспартнага пляну, і мы разьмеры гэтага экспартнага пляну змаглі падвоіць за адзін год, асабліва за кошт другарадных прадуктаў, дык у гэтым годзе пытаньням экспарту неяк мала надавалася ўвагі, г. зн. ня была мабілізавана грамадзкасьць з боку мясцовых партарганізацый. КП(б)Б ня была мабілізавана на гэту важнейшую справу; нашы савецкія органы праводзілі гэтую работу так сабе—звычайна, пытаньні экспарту ня былі вылучаны як баявая вялікая задача, і таму мы ў гэтым годзе ня мелі посьпехаў у загатоўцы другарадных прадуктаў для экспарту. На справе гэта азначае, што мы па чыноўніцку (ня ў крыўду нам самім будзь гэта сказана) выконвалі заданьне па экспарту. А пытаньня экспарту ня толькі ў бягучым годзе, а і надалей зьяўляецца-ж цэнтральным пытаньнем для нашага грашовага звароту, г. зн. для ўмацаваньня валюты і, галоўным чынам, для індустрыялізацыі краіны, бо экспарт абумоўлівае імпарт сродкаў вытворчасьці і абсталяваньня для нашай прамысловасьці. Выходзіць між іншым так, што мы зараз прымушаны ў зьвязку з тым, што мы мала зьвярнулі ўвагі на экспартныя загатоўкі другарадных прадуктаў, націскаць на экспарт лесу.

Я хачу зрабіць яшчэ пару заўваг аб абслугоўваньні рабочых мас з боку рабочай каапэрацыі. Тут між іншым ня ўсё ў нас абстаіць добра. Калі мы змаглі ня дрэнна весьці барацьбу з павышэньнем цэн, калі добра тое, што мы ў асноўным утрымаліся на пазіцыях, вызначаных кантрольнымі лічбамі ў мінулым годзе, па пытаньню аб узроўні індэксу бюджэтнага набору (з нязначным павышэньнем), дык пытаньне якасьці абслугоўваньня рабочых мас у нас значна пагоршылася; падкрэсьліваю—не палепшылася, а пагоршылася. Гэта справа вельмі сур'ёзная. Аказваецца, пры напружаным становішчы з прадуктамі сельскай-гаспадаркі і інш. таварамі мы маем пагоршаньне якасьці работы каапэрацыі па абслугоўваньні рабочых мас. Гэта нікуды ня варта, бо на фоне недахопу тавараў і значнага напружаньня на рынку сельска-гаспадарчых прадуктаў дрэнная работа рабочай каапэрацыі па абслугоўваньню рабочых падвойнае нашы цяжкасьці. Так) што мы прымушаны былі, на падставе прааналізаваных матар'ялаў, канстатаваць, што абслугоўваньне рабочай каапэрацыяй рабочых мас пагоршылася ў гэтым годзе; замест таго, каб сетку рабочай каапэрацыі наблізіць да рабочай масы і лепш абслужыць рабочых, вышла тое, што каапэрацыйнае і крамнае будаўніцтва ў нас сёлета ніякіх пасьпехаў ня мела і нават тыя сродкі, якія мы давалі на гэтую справу, каапэрацыяй не скарыстаны па прызначэньню. Пытаньне лепшай арганізацыі абслугоўваньня рабочага спажыўца зьяўляецца адным з важнейшых пытаньняў. Таму я зварочваю ўвагу пленуму ЦК КП(б)Б на тое, каб даць адпаведную дырэктыву ўсім партыйным арганізацыям, гаспадарчым і каапэрацыйным органам аб неабходнасьці наданьня гэтай справе важнейшага значэньня. Лепш арганізаваць работу каапэрацыі, наблізіць яе да рабочых мас—гэта зьяўляецца справаю выключнага значэньня.

Аб будаўніцтве.

У кантрольных лічбах бягучага году мы канстатавалі некаторыя посьпехі ў будаўнічай працы, у першую чаргу ў прамысловым будаўніцтве. У гэтым годзе мы своечасова пачалі будаўнічы сэзон, у шэрагу выпадкаў своечасова загатовілі матар'ялы, у шэрагу выпадкаў мы выконваем будаўнічыя работы ў тэрміны, вызначаныя плянамі. Тут ёсьць бязумоўна, некаторыя посьпехі, але супакоіцца на гэтым ніяк няможна; ёсьць палепшаньні, але мы яшчэ далёка не дасягнулі таго, што нам трэба ў справе палепшаньня будаўніцтва. Вось, напрыклад, нікуды яшчэ ня годна справа з арганізацыяй вырабу будаўнічых матар'ялаў. Як ні сорамна, але мы, ходзячы па пояс у гліне і вапне, не змаглі нарыхтаваць у дастатковай меры для нашага будаўніцтва цэглы і вапны. А між тым гэта такі будаўнічы матар'ял, які можна выраблаць у любой акрузе, у любым раёне. Аказваецца, што цэглы і вапны ў нас не хапае, прычым вельмі дрэнна арганізаваны транспарт па дастаўцы будаўнічых матар'ялаў. Гэта справа такая, на якую мы дагэтуль зусім не зварочвалі ўвагі, а ў жыцьці яна адыгрывае значную ролю. Аказваецца, што пытаньне арганізацыі транспарту будаўнічых матар'ялаў зусім выпала з кругавіду шмат якіх арганізацый, ня гледзячы на тое, што гэтыя пытаньні адыгрываюць значную ролю ў кошце будаўніцтва. Нядаўна высьветлілася, што шмат у якіх мясцох БССР цэгла ёсьць, але прывоз яе каштуе ў два разы даражэй, чым сама цэгла; і па цэламу шэрагу іншых будаўнічых матар'ялаў, якія патрабуюць перавозкі на месца будаўніцтва, мы маем такое самае становішча. Значыцца, пытаньне аб арганізацыі будаўнічых матар'ялаў, як найбольш грамадзкіх матар'ялаў, памойму не стаяла ў кругавідзе нашых арганізацый, на гэта мала зварочвалі належную ўвагу. Трэба будзе ў далейшым на гэтую справу зрабіць сур'ёзны націск і раней прадугледзіць неабходнасьць лепшай арганізацыі працы, бо гэта значна адбіваецца на кошце нашага будаўніцтва. І само сабой зразумела, што абавязкова трэба націснуць на выраб цэглы і вапны.

У зьвязку з гэтым мне хочацца вярнуцца да таго пытаньня, аб якім мы ня раз ужо гаварылі. Калі мы, напрыклад, падыходзім да работы мясцовай прамысловасьці, якая знаходзіцца ў веданьні РВК і АВК, мы там можам сустрэць такое зьявішча, што лесапільныя заводы складаюць асноўную частку мясцовай прамысловасьці, і іх разьвіцьцём заняты амаль што ўсе мясцовыя выканкомы. А я лічу, што замест таго, каб будаваць лесапільныя заводы для мясцовай прамысловасьці, якія ня могуць па шэрагу аб'ектыўных прычын поўнасьцю загружацца сыравінай, замест таго, каб укладаць у іх значныя сродкі, лепш будаваць такія прадпрыёмствы, якія маглі-б мець асаблівы посьпех у сваім разьвіцьці на месцы і ў якіх у нас адчуваецца вялізарная патрэба. Трэба будзе ў зьвязку з гэтым зьвярнуць увагу на разьвіцьцё цагельнай прамысловасьці, тым больш што тут не патрабуецца вялікіх капітальных затрат. Заадно я лічу неабходным адзначыць некаторую ініцыятыву ў гэтай справе, у вырабу будаўнічых матар'ялаў, нашага Белдзяржбуду, які ў гэтым годзе, карыстаючыся добрымі мэтэоролёгічнымі ўмовамі шмат выйграў дзякуючы сваёй ініцыятыве. Ён, напрыклад, пабудаваў па Койданаўскаму тракту каля Менску цагельню, прычым спачатку ён пабудаваў печ, залажыў у яе цэглы, каб ня траціць часу, а потым ужо дабудоўваў розныя пабудовы заводу,—і аказалася добра: ад гэтага Белдзяржбуд выйграў некалькі зваротаў у вырабу цэглы.

З недахопаў будаўніцтва я хацеў-бы прывесьці можа ня зусім характэрны, але вельмі яскравы прыклад,—гэта падрыхтоўка праэктаў. Тут мы да гэтага часу кульгаем амаль што на ўсе чатыры нагі. Вось вам прыклад з пабудовай дому Дзяржбанку: грошы на гэта ёсьць, будаўнічы матар'ял ёсьць, а дом пачалі будаваць толькі ўчора. У чым-жа справа? Справа аказалася ў тым, што распрацавалі вельмі добры праэкт, прыгожы па архітэктуры, які аднак мае „маленькі“ недахоп,—гэта тое, што дзеля таго, каб пабудаваць гэты будынак па гэтаму праэкту патрэбны пляц ня меньш, ня больш, чым той, які адведзен для гэтага дому. Аказалася, што для таго, каб пабудаваць нанесены на плян будынак, трэба было-б адвесьці для гэтага будынку і Ленінскую вуліцу. У выніку гэтага „маленькага“ недахопу прышлося нанава перабудоўваць гэты праэкт, патраціць пры гэтым будаўнічы сэзон, некаторыя сродкі. Значыць, шмат нашых праэктыроўшчыкаў нават ня ўлічваюць таго пляцу, на якім яны думаюць будаваць тую ці іншую пабудову.

Дзяржаўны бюджэт вырас на 50%

Зараз аб бюджэце, і на гэтым можна будзе скончыць характарыстыку мінулага году. У галіне фінансаваньня народнай гаспадаркі і наогул узмацненьня бюджэту ў гэтым годзе мы маем значныя посьпехі. Тут ёсьць чым пахваліцца. Напрыклад дзяржаўны бюджэт у нас вырас амаль на 50 проц. пры агульным росьце саюзнага бюджэту каля 20 проц. Гэта значыць, тэмп росту нашага бюджэту перавышае тэмп росту саюзнага бюджэту больш, чым у два разы. Гэта па мойму вялізарнае дасягненьне ў бюджэце БССР. Трэба між іншым адзначыць, што ў нас разам з ростам уласных даходаў значна павялічылася і датацыя з боку Саюзу ССР, што мела значны ўплыў на такі тэмп росту нашага бюджэту. Пры гэтым росьце мы маем і палепшаньне структуры нашага бюджэту: асноўная маса сродкаў у нас накіроўваецца на фінансаваньне народнай гаспадаркі і культуры, а ўдзельная вага адміністрацыйных выдаткаў значна паменшылася. Г. зн. дырэктыва партыі аб тым, каб асноўныя сродкі накіраваць на далейшую індустрыялізацыю і культурную рэволюцыю, гэта дырэктыва ў гэтым годзе выконваецца ня дрэнна, пры чым выконваецца значным агульным ростам аб'ёму бюджэта. Мясцовы бюджэт таксама вырас амаль на 36 пр. Гэта таксама ёсьць значнае дасягненьне, бо пры складаньні мясцовага бюджэту ў мінулым годзе мы мелі такое становішча, што рост яго ў пачатку году выражаўся прыкладна толькі ў 8 проц. Сапраўды, дзякуючы мобілізацыі розных крыніц і дзякуючы субвенцыі ад Саюзу ССР і вышуканьне новых даходаў мы змаглі давесьці рост мясцовага бюджэту да 36 проц.

Ураджай—падстава для выкананьня кантрольных лічбаў.

Апошняе, што зьяўляецца па сутнасьці падставай для кантрольных лічбаў на будучы год, гэта ўраджай. Трэба сказаць, што тыя фактары, якія могуць быць падставай для складаньня хлеба-фуражнага балянсу, тыдні два таму назад ня былі яшчэ досыць прапрацаваны. Мы ў гэтым годзе, як ужо чулі, на месяц ці на два раней складаем нашы гаспадарчыя пляны на наступы год. Такім чынам і хлебафуражны баланс спаткаўся з такім-ж фактам раньняй прапрацоўкі. У апошнія дні мы больш дасканала праверылі вынікі і становішча ўраджаю і можам характэрызаваць яго наступным чынам: ураджай у нас у бягучым годзе лепш, чым у мінулым годзе (гэта—пры высокім ураджаі мінулага году), так што проста кажучы, у гэтым годзе ў нас ураджай добры, якога ня было на працягу шэрагу апошніх гадоў. Тут мне хацелася, каб работнікі акруг і раёнаў, якія прысутнічаюць на пленуме ЦК, падзяліліся-б сваімі думкамі адносна ўраджаю, як яны ацэньваюць становішча ўраджаю свайго раёну, і ці правільна наша ацэнка ўраджаю па ўсёй БССР.

Найбольш высокі ўраджай мы маем па збожжавым культурам, галоўным чынам па жыту, дзе ўраджай вырас прыкладна на 18-20 процантаў; яравыя па папярэдніх даных знаходзяцца на ўзроўні мінулага году, а ў шэрагу выпадкаў таксама вышэй, чымся ў мінулым годзе. Значна павялічыўся ўраджай бульбы. Меншыя посьпехі мы маем па ўраджаю пасеўных траў; іх уроджай застаўся на ўзроўні мінулага году. Праўда, у мінулым годзе ўраджай пасеўных траў быў здавальняючы. Але гэтага ўсё-такі ня можа апраўдваць таго, што ўраджай пасеўных траў у гэтым годзе не павялічыўся. Аб значэньні пашырэньня пасеўных траў я ўжо даводзіў вам; яны маюць вельмі вялікае значэньне, бо яны складаюць асноўную кармавую базу для нашай жывёлагадоўлі.

Вынікі мінулага гаспад. году

Такім чынам, таварышы, тое, што я вам давёў пра вынікі мінулага году, дае нам поўную магчымасьць гаварыць аб тым, што лінія партыі на напружаны тэмп гаспадарчага будаўніцтва цалкам апраўдваецца ў жыцьці; правільнасьць гэтай лініі пацьвердзілася жыцьцём і карты апартуністычнай бухарынскай апазіцыі такім чынам аказаліся бітымі на ўсе 100 процантаў. З гэтага факту зусім яскрава відаць для кожнага члена партыі і для кожнага працоўнага, што правая опозіцыя ніякіх водгукаў ні ў рабочай масе, ні ў бедняцка-серадняцкім сялянстве ня мае. Ці-ж не гаворыць усё гэта аб тым, што „ідэі“ правых опортуністых, „ідэі“ разьлічаныя на стрыманыя тэмпы індустрыялізацыі і на ўзмацненьне прыватна-капіталістычных элемэнтаў на вёсцы, аказаліся бітымі? З гэтых вынікаў яскрава відаць і тое, што рабочыя і бядняцка-серадняцкія масы зусім яскрава разумеюць правільнасьць лініі партыі, бо яны зараз адказваюць на ўсякія хістаньні правых опортуністых уздымам магутнага вытворчага энтузіязму і на справе паказваюць, што пры дапамозе актыўнасьці шырокіх рабочых і бедняцка-серадняцкіх мас мы можам выканаць тыя пляны, якія мы вызначаем, улічваючы неабходнасьць напруджаных тэмпаў соцыялістычнага будаўніцтва.

Больш таго,—па шэрагу галін гаспадаркі мы вызначаныя пляны нават і перавыканалі.

Якія задачы мы ставім на наступны год? На падставе вынікаў, якія я вам ахарактарызаваў, і выяўленых магчымасьцяй гаспадарчага будаўніцтва мы на наступны год намячаем больш павышаныя тэмпы народнага гаспадарчага будаўніцтва, чымся мы вызначылі па 5-цігодкі для 29-30 г. Вынікі бягучага году даюць нам падставу зрабіць такое павышанае запраэктыраваньне і матар'ялы выкананьня першага года пяцігодкі даюць нам ужо зараз поўную падставу пераглядзець цэлы шэраг элемэнтаў нашай пяцігодкі ў бок іх павялічэньня. Такія дырэктывы з боку Бюро ЦК адпаведным савецкім органам ужо дадзены, каб на працягу бліжэйшага часу пераглядзець асобныя складаныя часткі пяцігодкі ў бок значнага іх павышэньня.

(Працяг ў наступным нумары)

*) Працяг. Гл. 1-ую стар.

Разьюшаныя драпежнікі.

НАНКІН СЬВЯДОМА ПРАВАКУЕ ВАЙНУ. ДЗІКІ ТЭРОР СУПРОЦЬ САВЕЦКІХ ГРАМАДЗЯН НЯ СПЫНЯЕЦЦА.

„КАТЭГАРЫЧНА АДХІЛЯЕ“.

ТОКІЁ, 10-9. Кітайскі пасланьнік у Японіі наведаў 9 верасьня японскага міністра замежных спраў і катэгарычна адхіляў тыя факты аб зьдзеку, якія былі адзначаны ў савецкай ноце да нямецкага пасла ў Маскве аб тым, што кітайская ўлада дрэнна абыходзіцца з савецкімі грамадзянамі.

ЦАЙ БУДЗЕ „ПРАЦАВАЦЬ“.

ШАНХАЙ, 10-9. Водлуг паведамленьня з Харбіну, ня гледзячы на зачыненьне мясцовага камісарыяту ўнутраных спраў, камісар Цай, у сувязі са становішчам на У-К чыгунцы будзе працягваць сваю работу.

КРЫТЫЧНАЕ СТАНОВІШЧА ЧАН-КАЙ-ШЫ.

БЭРЛІН, 10-9. Як паведамляе Пэйпінскі карэспандэнт „Бэрлінэр Тагеблят“ у Пэйпіне распаўсюджана думка, што становішча Чай-Кай-Шы робіцца крытычным. Ён захаваў панаваньне таму, што міністр фінансаў Су-Цзо-Вэнь ухітраўся здабываць сродкі шляхам унутраных пазык. Гэткім чынам, Нанкін атрымаў 400 міліёнаў кітайскіх доляраў пад заставу мытаў і акцызаў; зараз-жа тыя цэннасьці, якія прыймаюць банкіры пад заставу амаль вычарпаны і далейшая рэалізацыя пазык вельмі цяжкая. Пры гэтакіх умовах асаблівае значэньне набываюць сталыя вымаганьні грошай, якія ўзьнікаюць з Мукдэну.

* * *

ЛЁНДАН, 10-9. Ангельскі друк паведамляе з Харбіну, што там у панядзелак распачалася інтэнсыўная антысавецкая кампанія. Праз тыдзень адбудуцца масавыя мітынгі.

ПАХАВАНЬНЯ ГЭРОЯЎ ПАГРАНІЧНІКАЎ.

ХАБАРАЎСК, 9-9. У Хабараўску адбылося ўрачыстае пахаваньне двух гэрояў-пагранічнікаў, якія загінулі ад здрадніцкіх куль кітайскіх бандытаў і белагвардзейцаў пад Назаневічавым.

Шматтысячны натоўп з штандарамі абкручанымі чорным крэпам, ішлі за двума чырвонымі трунамі, якія былі вынесены з партыйнага клюбу на руках таварышоў нябожчыкаў.

Працэсія заняла ўсю вуліцу Маркса і пляц Волі. Тысячы працоўных прадэфілявалі каля трун двух загінуўшых таварышоў-камандзіра аддзяленьня тав. ПЯТУХОВА і курсанта-камуніста члена Хабараўскага гарсавету ЦЫРКІНА.

УЗМАЦНЯЮЦЬ АНТЫСАВЕЦКІ БЛЁК

ВІЗЫТЫ ГЕНШТАБІСТАЎ.

РЫГА, 10-IX. Тыдзень таму назад у Латвію прыехаў начальнік фінляндзкага генэральнага штабу палкоўнік Валеніус. Ён разам з намесьнікам начальніка штабу латвійскай арміі і іншых вышэйшых рангаў латвійскай арміі, выехаў у Латвію, дзе ў працягу тыдню знаёміўся з становішчам і разьмяшчэньнем гарнізонаў латвійскага войска. Валеніус наведаў Дзьвінск, Рэжыцу і інш. пункты, якія знаходзяцца блізка латвійска-савецкай мяжы.

* * *

РЫГА, 10-IX. У Рызе ў сучасны момант знаходзіцца маер Лёйд, вынаходца ўдасканалага танку. Лёйд прывёз адзін экзэмпляр свайго вынаходжаньня, які будзе падлягаць спробе ў Латвіі ў працягу месяца дапасавальна „да патрэб і асаблівасьцяў“ латвійскай арміі.

Прэса паведамляе, што першыя спробы танку далі добрыя вынікі. З прычыны гэтага, друк мяркуе, што латвійскае вайсковае міністэрства ўвядзе ў латвійскую армію танкі сыстэмы Лёйда.

НА НАРАДУ МІНІСТРАЎ.

РЫГА, 10-IX. У Варшаву выяжджаюць латвійскі міністр фінансаў Пэттравіц і фінляндзкі міністр фінансаў. Мяркуюць, што ў Варшаву адначасова прыедзе таксама міністр гандлю і прамысловасьці Нарвэгіі, які будзе прымаць удзел у нарадзе міністраў балтыцкіх дзяржаў з польскімі міністрамі. Нарада мае адбыцца ў Варшаве.

У ФАШЫСЦКАЙ ПОЛЬШЧЫ.

9 ТЫСЯЧ ДЗЯЦЕЙ РАБОЧЫХ БЯЗ ШКОЛ.

ВАРШАВА, 10-9. Як паведамляе „Кур'ер Польскі“ у бягучым навучальным годзе ў Варшаве 9 тысяч дзяцей рабочых і беднаты ня могуць быць прыняты ў школы за адсутнасьцю памяшканьняў.

Газэта зазначае, што гэта зьяўляецца сапраўдным скандалам, бо летась было дзяцей пазбаўленых магчымасьці хадзіць у пачатковую школу 5 тысяч. Сёлета лічба чуць-што не падвоілася.

* * *

Фашысцкі ўрад міліёны злотых, выціснутых з поту і крыві працоўных, аддае на пабудову турмаў, на тайную і яўную паліцыю, касьцёлы і іншыя „культурныя“ ўстановы. Таксама трацяцца вялікія сродкі народнае працы на ўзброеньне, на падрыхтоўку нападу на СССР—да гэтага шпарка рыхтуецца фашысцкая зграя.

Сьвядомы пісьменны рабочы—вораг фашысцкай дыктатуры, і дзеля гэтага факт павялічэньня з году ў год лічбы дзяцей, пазбаўленых магчымасьці атрымаць хоць-бы пачатковую асьвету, ня ёсьць нейкае выпадковае здарэньне, або нядбайнасьць школьных устаноў, але сьвядомая ўстаноўка фашызму трымаць няпісьменнымі і цёмнымі працоўныя масы, якіх лягчэй, па думцы фашыстаў, эксплёатаваць і палітычна ашукоўваць.

НОВЫЯ ТЫСЯЧЫ БЕСПРАЦОЎНЫХ.

ВАРШАВА, 10-9. Як паведамляе «Газэта Варшаўска» у Чанстахове, дзе зарэгістравана на біржы працы беспрацоўных звыш 6.300 рабочых, у апошнія дні беспрацоўе павялічылася на дзьве тысячы чалавек. Прычынай гэткага шпаркага росту беспрацоў'я зьяўляецца крызіснае становішча прамысловасьці, адсутнасьць заказаў. Так, адна з старэйшых фірмаў у Чэнстахове „Таварыства В. Гандке“ адмовіла ў працы з першага верасьня г. г. тысячы рабочым.

Капальні жалезнай руды пад назвай «Канопіска», „Францішак“ і „Балеслаў“ адмовілі ў працы 600 рабочым, а ў гуце „Ракаў“—400 рабочым. Усе беспрацоўныя знаходзяцца ў вельмі крытычным становішчы, ідзе зіма, а беспрацоўныя ня маюць ні вопраткі, ні яды, ні кватэры, і на ўрадавую дапамогу няма ніякай надзеі.

АДОБРЫЛІ ПАСТАНОВЫ ПЛЕНУМУ ЦК КП(б)Б

11 верасьня адбыўся сход партыйнага актыву гор. Менску.

На сходзе прысутнічала каля 1000 членаў партыі. З дакладам аб выніках верасьнёўскага пленуму ЦК КП(б)Б выступіў сакратар ЦК т. Гамарнік.

Выступаючыя ў спрэчках падкрэсьлівалі сваечасовасьць пастаноўкі пленумам пытаньня аб рашучым пераломе ў працы КП(б)Б.

Сход актыву аднагалосна прыняў рэзалюцыю, у якой адобрыў працу і пастановы пленуму.

Даклад т. Гамарніка будзе дадзен у заўтрашнім нумары

ПРАВАЛ ЗЛУЧАНЫХ ШТАТАЎ ЭЎРОПЫ.

Гара нарадзіла мыш. Вялізарны праэкт Злучаных Штатаў Эўропы, які па ідэі аўтара праэкту Брыяна павінен быў згрупаваць раздробленыя і жывучыя нязгодна паміж сабой эўрапэйскія дзяржавы ў адзіную магутную фэдэрацыю,—Э. З. Ш., як і можна было спадзявацца, маленькі фарс, адыграны да таго-ж не на сцэне Лігі Нацый, а амаль у хатніх абставінах—на дыплёматычным сьнеданьні, наладжаным Брыянам у гонар прадстаўнікоў 27 дзяржаў Эўропы, якія сабраліся на пленум Лігі Нацый.

Сам Брыян, зразумела, добра ўяўляў той факт, што пры сучаснай суадносіне сіл у Эўропе яго гульня будзе правалена. Ідэя Злучаных Штатаў Эўропы была высунута Брыянам у эпоху найвышэйшага росквіту англа-францускай прыязьні. Тады Чэмбэрлен, загіпнатызаваны амэрыканскай небясьпекай, паслухмяна ішоў на паваду ў францускай дыплёматыі. Фэдэрацыя эўрапэйскіх дзяржаў, пры індыфэрэнтных адносінах Англіі да эўрапэйскіх спраў, пры ваеннай слабасьці Нямеччыны і пры наяўнасьці францускіх ваенных саюзаў з Польшчаю, Румыніяй, Чэха-Славакіяй і Юга-Славіяй азначала-б устанаўленьне і ўвечніваньне францускай гегемоніі ў Эўропе.

Такая фэдэрацыя побач з існаваньнем Лігі Нацый, якая таксама знаходзіцца пад францускім уплывам, дала-б Францыі поўную магчымасьць кіраваць лёсам эўрапэйскага кантынэнту і параіла-б ёй ажыцьцявіць праэкт блёку эўрапэйскіх капіталістычных дзяржаў, накіраванага як супроць Амэрыкі, так і супроць СССР. Але нават пры гэтых умовах супярэчнасьці інтарэсаў буржуазных дзяржаў рабілі ідэю фэдэрацыі ўтапічнаю, а ўжо пасьля Гаагі высоўваць зноў такія праэкты—сапраўды невыбачная лёгкамысьнасьць. Сьмешна думаць, каб Англія, якая імкнецца зараз рукамі Макдональда зьвярнуць сабе свабоду дзеяньняў, страчаную Чэмбэрленам, згадзілася афяраваць сваёй палітычнай і эканамічнай самастойнасьцю ў карысьць Францыі. Недарэчна думаць, што ўрад ангельскай рабочай партыі, які вядзе палітыку зьбліжэньня са Злучанымі Штатамі Амэрыкі, падтрымае праэкт аб'яднаньня, накіраванага супроць Амэрыкі.

З другога боку, і Нямеччына, для якой Злучаныя Штаты Эўропы ўяўлялі раней некаторую цікавасьць калі ня самі па сабе, дык як повад для звароту сабе некаторых правоў, адабраных у яе Вэрсальскім дагаворам,—зараз уважае за лепшае арыентыравацца на Англію і зусім ня імкнецца ўзмацняць палітычную магутнасьць Францыі. Няма чаго і гаварыць, што Італія, якая заўсёды падазрона адносілася да ідэі ўсёй эўрапэйскай фэдэрацыі, калі апошняя пазбавіла яе надзеі на больш „справядлівае“ пераразьмеркаваньне дабычы сусьветнай вайны, зараз больш як калі-небудзь гатова спрыяць правалу францускіх плянаў. На баку Брыяна зьявіліся толькі саюзныя з Францыяй дзяржавы малай Антанты. Нават Польшча і тая скэптычна адносіцца да фэдэрацыі, якая паставіць яе ў некарыснае становішча адносна Нямеччыны.

Недарма Брыян пусьціў у ход самы пэўны, па яго думцы, козыр, намякаючы на антысавецкі і анты-камуністычны характэр будучай фэдэрацыі. Гэты аргумэнт хоць і мае сваю каштоўнасьць дзеля буржуазных урадаў, але ўсё-ж такі ня гэткую, каб яны ва імя барацьбы „з раскладаючымі ўплывамі“ запрагліся ў францускае ярмо і ўзялі-б на сябе выдаткі па ўтрыманьні новага „сьвяшчэннага саюзу“.

Дэлегаты эўрапэйскіх дзяржаў, якія сьнедалі ў Брыяна, не хацелі, зразумела, абразіць гасьціннага гаспадара і падкрэсьлілі сваю гатоўнасьць „спрыяюча разглядзець ініцыятыву Францыі і перадаць на разгляд сваіх урадаў“. Бадай ці вопытны палітык Брыян сур'ёзна верыць у сапраўднасьць гэтых абяцанак. Кожнай гародзіне свой час. Насеньня „Злучаных Штатаў Эўропы“ былі кінуты ў глебу наперад калі іх росту хоць-бы ў мінімальнай ступені дапамагла цёпласьць англа-францускай дружбы, адросткі-ж іх паказаліся на сьвет у вельмі неспрыяючы дзеля гэткай далікатнай расьліны сэзон.

(З передавой „Праўды“ атрыманай па радыё).

ЗАЯВА тав. ШМІДТА.

ЛЕДАКОЛ «СЕДОЎ» 10-IX. Начальнік экспэдыцыі на Зямлі Франца Ёсіфа, прафэсар Шмідт у гутарцы з спэцкорам ТАСС заявіў наступнае: «адным з вынікаў нашай экспэдыцыі зьяўляецца высьвятленьне таго факту, што на зямлі Франца Ёсіфа няма ні групы Александры, ні Амундсэна. Калі-б яны спасьліся ў раёне гэтага архіпэлягу, яны абавязкова стараліся-б трапіць да аднаго з двух складаў, пакінутых мінулымі экспэдыцыямі на мысе Флёры і высьпе Рудольфа. Мы наведалі абодва гэтыя пункты і старанна агледзелі рэштку складаў, аднак, нікога, нажаль ня выявілі.

Аб выніках нашых пошукаў мы паведамілі па радыё начальніку італьлянскай экспэдыцыі Альбэрціні, які робіць па даручэньні італьлянскага ўраду абсьледваньне раёну к поўдню ад зямлі Франца Ёсіфа, але ў яго няма лёдаколу, каб прабрацца на поўнач архіпэлягу, як гэта мы зрабілі на „Седове“.

ЗБРОЯ ПОЛЬСКАГА ПАХОДЖАНЬНЯ.

КОЎНЯ, 10-9. У сувязі з арыштам Плечкайціса, літоўскі афіцыёз „Летувос Айдас“ зазначае, што знойдзенае ў Плечкайціса і яго ўдзельніка аружжа—польскага паходжаньня. «Зараз ясна,—піша газэта—хто зьяўляецца арганізатарам замахаў у Літве. Маска паляпаў канчаткова сарвана“.

Акадэмік А. Б. Паўлаў.

ЛЕНІНГРАД, 10-9. 9 верасьня ў Цельцы (Баварыя) памёр адзін з буйнейшых у сьвеце вучоных, геолёга-палеанталог акадэмік А. Б. ПАЎЛАЎ.

Пяру нябожчыка прыналежыць 100 навуковых прац. Пахаваньне акадэміка ПАЎЛАВА адбудзецца ў Баварыі.

Крах і самавыкрываньне сыянізму.

(Ад нашага спэцыяльнага варшаўскага карэспандэнта).

Паведамленьні аб паўстаньні арабаў у Палястыне і разгроме яўрэйскай калёнізацыі зрабілі на яўрэйскай вуліцы ў Варшаве вельмі моцнае ўражаньне. Нічога дзіўнага! Яўрэйскае мяшчанства ў Польшчы зьвязана самымі блізкамі вузамі з яўрэйскімі калёністамі дзе ёсьць значны процант яўрэйскіх перасяленцаў-калёністаў родам з Польшчы.

Вінавайцы гэтага выключнага па свойму разьмеру яўрэйскага пагрому сіяністы прымаюць усе меры, каб раздуць гэту справу, затушаваць і прыкрыць яе сапраўдны нацыянальны і сацыяльны зьмест, спрабуючы пад шумок набыць партыйны капітал, накіраваўшы настроі яўрэйскай вуліцы па лініі, пажаданай для сіянізму.

Агіднае відовішча ўяўляе сабой яўрэйскі друк у Польшчы, які ў меншай ці большай меры знаходзіцца пад уплывам сіяністаў. „Гэта не пагром, а арабска-яўрэйская вайна“—узьнімае голас сіяніцкая прэса, ласкочачы самалюбства яўрэйскага мешчаніна і крамніка, які цешыцца: вось дзякаваць богу і мы вышлі ў людзі і вядзем вайну! „Подступы да Ерусаліму ўсыпаны трупамі арабаў»—захлынаецца нацыянал-шавіністычная прэса. Ангельскія батальёны і крэйсары падыходзяць да берагоў Палястыны—крычыць друк і абыватэль пацірае рукі: вось яны ўжо пакажуць арабам, што яны ня хутка забудуць. Былі і дэманстрацыі і дэманстрацыйнае зачыненьне крам у знак жалобы. Былі і мітынгі і дэлегацыі, мэмарыялы і дакладныя запіскі. Сіяністы як могуць падбухторваюць.

Быў момант, калі масавы інстынкт правільна адгадваў, дзе вінавайца няшчасьця. Пацягнуліся тады на вуліцах Варшавы невялікія калёны дэманстрантаў з поўным намерам біць шыбы ў памяшканьні ангельскага пасольства ў Варшаве. Дзе-ня дзе пачалі зьяўляцца ў эўрапэйскай прэсе скаргі і абвінавачаньні па адрасу хітрага Альбіёна, які адыграў і зараз у Палястыне з яўрэямі адну з самых здрадніцкіх сваіх усходніх штук, адхіліўшы гнеў арабаў ад сябе і накіраваўшы яго ў бок калёністаў з тым, каб выступіць у ролі пасрэдніка і пад шумок атрымаць у дадатак магчымасьць увесьці свае вайсковыя гарнізоны ў Палястыну.

Але сіяністы ўцямілі ў чым справа і чым гэта пахне і павярнулі назад. Супроць Англіі сіяністы не дазваляюць сабе выступіць ніводным словам. Усе рэзалюцыі і ўсе пастановы і адозвы іх поўны маленьня па адрасу Англіі, каб Англія ўвяла свае гарнізоны і акупавала-б канчаткова Палястыну. Прычыма быццам сапраўдныя дыплёматы сіяністы застрашваюць Англію тым, што калі арабы справяцца з яўрэямі яны возьмуцца за ангельцаў, то тым, што арабскае паўстаньне выбухнула за бальшавіцкія грошы. Гэта ясна, дзе-ж няма бальшавіцкіх грошай! Для яўрэйскай вуліцы, якая інстынктам адчувае што яна ўцягнута сіяністамі ў нячуваную і вельмі небясьпечную авантуру сіяністы маюць другі спосаб застрашваньня: ціха, а то ангельцы наогул адмовяцца ад мандату на Палястыну! Не дражніце Англію і ня крытыкуйце сіяністаў, бо ў іншым выпадку Англія скліча ў Палястыне парлямант і яўрэі будуць выкінуты адтуль ужо ў канстытуцыйным парадку. І кожны дзень сіяністы прыносяць у сваіх газэтах пацяшэньні, што ангельцы пакуль ад мандату не намераны адмаўляцца і можа дасьць сіяністычны бог, што яўрэям удасца ўхіліцца ад небясьпекі даравання арабам канстытуцыі міласьцю яго каралеўскай вялікасьці. Пакуль што сіяністы разьвіваюць энэргічную дзейнасьць. У процівагу мільённай масе арабаў у Палястыне, якіх падтрымліваюць шмат мільёнаў аднадумцаў ва ўсёй сярэдняй Азіі, сіяністы пастанавілі паслаць 1000 маладых яўрэйскіх скаутаў. Сіяністычная арганізацыя не шкадуе сіл і грошай, нават лідары сіяністаў сам Нахум Сокалаў і Вэйцман перапынілі свой адпачынак на першаклясных курортах і паехалі ў Лёндан.

Утапічны сіянізм Герцэля сучасныя сіяністы перавялі на больш рэальную базу. Сіяніцкія дзяльцы сьвядома сталі прыкашчыкамі ангельскага імпэрыялізму ў Палястыне, спадзяючыся гэтым спосабам чаго-небудзь дабіцца. Калі лібэральнічаючае яўрэйскае мяшчанства ня любіла гаварыць пра тое, якую ролю яно адыгрывае ў адносіне да арабаў выступаючы ў якасьці стаўленікаў акупантаў Палястыны, дык з часу вядомай дэклярацыі Балфура аб стварэньні яўрэйскай бацькаўшчыны ў Палястыне, сіяністы з поўнаю бессаромнасьцю далучылі сябе і гэтым самым і ўсю яўрэйскую калёнізацыю да ангельскага імпэрыялізму. Лідэр польскіх сіяністаў лібэрал і дэмакрат Грынбаум ня можа ачуняць ад гневу з прычыны насаджэньня Польшчай на сваіх украінскіх і беларускіх акраінах вайсковых пасяленцаў. Але ён лічыць зусім нармальным і карысным, каб за грошы сабраныя філянтрапічнымі спосабамі сярод яўрэйскага мяшчанства, у Палястыне насаджаліся белыя калёністы, выручаючы такім чынам ангельскі імпэрыялізм.

Крывавыя падзеі ў Палястыне гэта не выпадковасьць. Не з-за сьцягу той „Сьцяны Плачу“ паліліся ў Палястыне шырокія патокі крыві. Змагаючыся за сваё вызваленьне арабы цалялі ў ангельскага акупанта. Першы ўдар выпаў на долю тых, каго авантурызм сіяністаў зрабіў ангельскім прыкашчыкам у акупаванай краіне. Гаспадар ангелец, маючы вялікі вопыт ухіліўся ад удару, які прыняў яго прыкашчык не такі багаты і не такі вопытны.

Яўрэйскія рабочыя і моладзь зразумелі ўжо прыроду сіяністаў і разабраліся ў сіяніцкай авантуры, разьлічанай на неперамажнасьць ангельскіх штыкоў і кулямётаў. На мітынгах наладжаных у працягу апошняй суботы сіяністамі выступілі рабочыя з выкрыцьцем крывавай сіяніцкай авантуры. На мітынгах палілася кроў. Сіяністы выступілі са зброяй у руках на абарону свайго права ашукваць народныя масы і спэкуляваць іх крывёю.

Чым шырэй разгортваюцца падзеі ў Палястыне, тым выразьней відаць агідная роля сіяністаў. Чым больш сіяністы гавораць на мітынгах і распаўсюджваюцца ў сваім друку, тым больш яны выкрываюць сябе. Чым шырэй рух, які ахапіў аравійскую паўвыспу, тым выразьней відаць безнадзейнасьць і прызначанасьць сіяніцкай калёнізацыі ў Палястыне.

Тым больш агіднымі зьяўляюцца лёзунгі сіяністаў, якія імі кідаюцца ў масы. Тым больш агіднымі зьяўляюцца пацяшаючыя весткі, якімі запоўнены сіяніцкі друк аб дасканалых караблях пасланых ангельцамі ў Палястыну, аб хуткастрэльных гарматах, аб панцыраваных аэраплянах, з якіх акупанты навучыліся так трапна расстрэльваць паўстаўшых тубыльцаў.

Спэкульнуў на гэтай справе і польскі ўрад. Церпячы пагромы ўнутры краіны польскі ўрад лічыў мажлівым зрабіць ангельскаму ўраду прадстаўленьне з патрабаваньнем абароны яўрэяў польскіх грамадзян у Палястыне. За гэту сваю любоў да «заморскіх яўрэяў“ польскі ўрад атрымаў падзяку ад амэрыканскай яўрэйскай буржуазеі, што прымаючы пад увагу яе блізкасьць да банкаўскіх магнатаў асабліва цэніць польскі ўрад. Над чалавекалюбствам ураду польскага ўраду доўга спыняцца ня будзем. Абмяжуемся толькі аналёгіяй. Успомнім, што царскі ўрад, які культываваў у сябе яўрэйскія пагромы як вядома ў нямалых разьмерах, таксама лічыў часамі выгадным выступіць перад амэрыканскім урадам з абаронаю правоў яўрэяў.

Анфісаў.

Палкоўнікі, кулакі і спэкулянты пад крылом савецкіх апаратчыкаў.

У апараце Менстрахкасы сядзяць бюракраты і растратчыкі.—У Бабруйску кулакі, б. палкоўнікі і спэкулянты карыстаюцца падатковымі ільготамі.—Капыльская с.-г. крэдытная каапэрацыя зрывае нашу крэдытную палітыку.

Спыніць правую практыку, пакараць зарваўшыхся бюракратаў.

Больш клясавай выразнасьці ў рабоце крэдытнай каапэрацыі.

Узьнімаем пытаньне аб чыстцы апарату Менакрстрахкасы.

Апарат Менакрстрахкасы абслугоўвае масу людзей—інвалідаў розных груп. Значную частку гэтых інвалідаў складаюць былыя ўтрыманцы камісарыяту сацыяльнай забясьпекі—людзі ў большасьці сваёй старыя, палітычна-малапісьменныя, адным словам людзі, да якіх патрэбен вельмі чулы падыход з боку служачых апарату страхкасы. Між тым,—бюракратызм, п'янства, злачынныя адносіны да выдаткаваньня дзяржаўных сродкаў—зьявы ў Менакрстрахкасе пашыраныя.

Прыводзім факты, якія гэта сьцьвярджаюць.

У прэзыдыуме страхкасы ёсьць шмат заяў пэнсыянэраў, заяў-скаргаў на несвоечасовую дастаўку пэнсіі і нават—на няправільную яе выплату. Тое, што ў апошнія часы лік гэтых скаргаў павялічыўся, паказвае на нядбайнасьць адміністрацыі, якая ня прымае ніякіх крокаў да ліквідацыі няправільных дзеяньняў працаўнікоў страхкасы.

На засьмечанасьць апарату не адзін раз паказвала і насьценгазэта страхкасы, але адміністрацыя «ня бачыць» засьмечанасьці і таму ў страхкасе да гэтага часу працуюць клясава-варожыя ням і шкодныя элемэнты.

Вось прыклады.

Бухгальтар-кантралёр Менакрстрахкасы Маркевіч У. П. за час сваёй працы ў страхкасе „дапрацаваўся“ да розных рэчаў з афіцыйнымі дакумантамі. Гэтыя рэчы—падробкі, фальсыфікацыя рахункаў,—цалкам прадугледжаны 113 і 116 артыкуламі Крымінальнага Кодэксу.

Рахункавод Менакрстрахкасы Апацкі мае два вялікіх дамы, якія даюць яму „салідны“ непрацоўны прыбытак. Але прыбытку з двух дамоў Апацкаму мала і зараз будуе трэці... Ня гледзячы на паказаныя акалічнасьці гэты Апацкі працуе ў страхкасе і атрымоўвае ад яе штомесячна 60 руб. пэнсіі. За гэтую пэнсію ён у часы абедзенага перапынку „спажывае“ 40-градасную. П'янства ў Апацкага—звычайная рэч.

Другі рахункавод—Баразна — сын кулака, пазбаўленага выбарчых правоў. Нейкім чынам яму ўдалося скончыць каапэрацыйны тэхнікум, пасьля чаго ён „асталяваўся“ на працу ў страхкасе.

РСІ, партыйныя і прафсаюзныя арганізацыі павінны неадкладна паставіць на чаргу дня пытаньне аб правядзеньні чысткі ў Менакрстрахкасе, інакш дырэктывы партыі аб аздараўленьні савецкага апарату будуць перакручаны і замазаны, а ў апараце страхкасы замест аздараўленьня будзе праведзена ў жыцьцё акулачваньне савецкага апарату.

Б. Міх.

Копыльскае с-г. крэдытнае т-ва крэдытавала кулакоў.

Уяжджаючы ў м. Капыль сьвежы чалавек можа заўважыць вялікую шыльду з наступным надпісам: „Капыльскае с-г. крэдытнае т-ва“. Па надворнаму выгляду гэта т-ва нічым не адрозьніваецца ад сотні такіх-жа т-ваў; тут усё, як і ўсюды: і лёзунгі на сьценах, дзе беднату заклікаецца мацаваць шэрагі каапэрацыі і папулярызацыя штучнага ўгнаеньня і г. д. Але тут рэдка можна ўбачыць сапраўдную беднату, тую беднату, якую павінна паставіць на цьвёрды гаспадарчы грунт крэдытнае т-ва.

Гэта здарэньне невыпадковае ў Копыльскім с-г. крэдытным т-ве, якое ня цікавіцца беднатой і ставіць сваёй непасрэднай задачай абслугоўваць ва ўсякім выпадку ня гэту групу насельніцтва.

Калі прасачыць за дзейнасьцю т-ва, дык можна заўважыць, што т-ва ніколі ня цікавілася пытаньнямі крэдытаваньня і каапэраваньня беднаты. Вакол гэтых пытаньняў ня створана грамадзкая думка. Ведаючы аб тым, што т-ва мала зварачвае ўвагі на гэтыя пытаньні, што не вядзецца ніякая праца з групамі беднаты, кандыдаты, вызначаныя для каапэраваньня, не зьяўляюцца ў крэдытнае т-ва за членскімі кніжкамі. Гэтым пытаньнем таксама мала цікавіцца КСТУ. Вельмі часта адсутнічае прадстаўнік КСТУ пры разьмеркаваньні фондаў крэдытаваньня беднаты. Ня толькі КСТУ, але і інш. мясцовыя кіруючыя органы мала цікавіліся пытаньнямі крэдытаваньня і каапэраваньня беднаты. Усе крэдыты, у тым ліку і крэдыты з фонду крэдытаваньня беднаты, выдаваліся амаль выключна на такія мерапрыёмствы, якія не садзейнічаюць уцягненьню беднаты ў вытворчыя аб'яднаньні.

Каму-ж, урэшце, выдаваліся крэдыты? Якіх гаспадароў абслугоўвала т-ва? На гэтыя запытаньні мы дамо вычэрпваючы адказ. З 20-ці абсьледаваных гаспадарак заўважана 5 выпадкаў (25 проц. па ліку і 32 проц. па суме) няправільна вызначаных пазык. З гэтых 5-ці асоб трох сялян, якіх нават нельга аднесьці да серадніякоў.

Кулакі атрымоўвалі крэдыты на набыцьцё па 3-й каровы! Затое, справа так ставілася пры выдачы пазык беднаце, што ім прыходзілася прадаваць апошнюю карову. Як-жа гэта рабілася? А вось як: на асноўныя сродкі (набыцьцё каня, каровы і г. д.) беднаце выдавалі кароткатэрміновыя пазыкі, што супярэчыць закону. Каб сплаціць своечасова пазыку, бедняку часта прыходзілася збываць набытую рэч, ці прадаваць апошнюю карову. Вось прыклады такой зьнішчаючай гаспадарку палітыкі.

Селянін Хурсэвіч атрымаў 90 руб. на набыцьцё будынка на 9 месяцаў. Грошы ня змог унесьці ў тэрмін, і мусіў прадаць патрэбную ў гаспадарцы карову.

Івашына Іван атрымаў на 18 месяцаў пазыку на каня і на пакрыцьцё пазыкі мусіў прадаць апошнюю карову. Такіх прыкладаў ёсьць шмат у Копыльскім раёне.

Але не так-та лёгка атрымаць пазыку ў Копыльскім крэдытным т-ве. Прыходзіцца хадзіць па некалькі разоў. Заявы не разглядаюцца ў працягу 6-12 месяцаў. Вельмі часта на такіх заявах можна спаткаць такія глыбокамысленныя рэзалюцыі: „Адмовіць, бо можна прадаць другога каня і купіць карову“. Ці „Неабходна прадставіць больш сьвежы матар'ял“ (гэта пасьля гадавога марынаваньня!) і г. д., і г. д. Большага галаваццяпства і бюракратызму нельга ўжо знайсьці.

Т-ва ня выконвала дырэктывы аб вылучэньні для беднаты ня менш 50 проц. усіх крэдытаў для паасобных гаспадарак, з іх 50 проц. на асобна-ільготных умовах. За мінулую пасяўную кампанію выдана беднаце толькі 38,5 проц. крэдытаў, вызначаных па лініі паасобных гаспадарак. Наогул заўважаецца імкненьне Копыльскага крэдытнага т-ва скарачаць дапамогу бядняцкім гаспадаркам у галіне каапэраваньня і крэдытаваньня. Бядняцкія групы часта крэдытуюцца за кошт кароткатэрміновых крэдытаў.

Трэба рашуча спыніць скажэньне клясавай лініі ў такім важным органе, як крэдытнае т-ва.

Трэба моцна пакараць тых, хто дапамагае кулаку за кошт беднаты.

Кулацкім падпявалам ня месца ў савецкай установе.

Цёмныя справы камгасу.

(Ад нашага Бабруйскага карэспандэнта).

Уздыхнулі вальней гандляры, калі загадчыкам Бабруйскага камгасу стаў Гурло. Пачулі сябе вальней і адзін за другім пайшлі да Гурло з «челобитной» аб зьняцьці пені за пратэрмінаваныя падаткі, патэнты і г. д.

А гр. Гурло жаласьлівы. Расплачацца прыватнік, прыкінецца казанскаю сіратою, а Гурло рад і гатоў дапамагчы:

— Зьняць пеню,—піша рэзалюцыю.

— Чаму? Як так!

— Ды ў яго дзяцей багата, а „заробку“ мала.

І так па міласьці Гурло зьнята 52 руб. пені з былога палкоўніка Пятроўскага: з гандляроў Хайкіна, Віленчыка, Лерман, Сьцефановіч, Менькіна здымалася пеня па падатку міласьлівую рукою загадчыка камгасу Гурло.

Прыватнікі-спэкулянты радаваліся, радаваліся арандатары камгасаўскіх лугоў, садоў і гародаў, што лёс паслаў ім такога літасьнага чалавечка, пры якім можна арэндную плату ня ўносіць у тэрмін.

І шмат знайшлося такіх, якія атрымалі палёгку ад тав. Гурло, і палёгку значную.

У адносінах да ўстаноў у тав. Гурло іншая палітыка.

— Установа—ня прыватнік—не свае грошы плоціць—заплоціць.

І сьмешным, і дзіўным, і абураючымі клясавай тупасьцю зьяўляюцца факты калі з устаноў і арганізацый здымаецца пеня, але толькі капеечная, напр., з кіраўніцтва аптэкамі—43 к., з арцелі «Чырвоны Бляхар»—6 кап.

Такая „клясавая палітыка“ Гурло. Палітыка—правага ўхіленца, зрастаецца з прыватнікам.

Але адзін бок справы. Справы Бабруйскага камгасу, на чале якога стаіць тав. Гурло, гавораць і аб шэрагу іншых злачынстваў. Авансы выдаваліся і выдаюцца направа і налева і аб своечасовым афармленьні іх ніхто не турбуецца. Без апраўданьня выдадзеных авансаў выдаваліся новыя. Будаўнічыя матар'ялы, у якіх у сучасны момант адчуваецца вялікая патрэба, разбазарваліся. Яны выдаваліся ў пазыку ўстановам і арганізацыям, але без усялякага вучоту. У выніку атрымалася такое становішча, што 140 тысяч штук цэглы невядома з каго сыскаваць, бо ніякіх дакумантаў у раздачы іх няма. Адсутнічае таксама і вучот паступаючых будаўнічых матар'ялаў.

Сродкі, якія адпушчаны на грамадзкія працы напалову няправільна скарыстаны. Над кіраўніком гэтых прац ня было ніякага кантролю і ён гэтыя сродкі разбазарваў як хацеў.

Касір Бляўскі ў камгасе ўкраў грошы, але і да гэтага часу ён не панёс ніякай кары. У апараце камгасу ёсьць значная колькасьць „былых людзей“. Вось, напрыклад, галоўны бухгальтар камгасу—чалавек, які ў старыя часы меў 7 маёнткаў. Жыве сабе чалавек на цёпленькім мейсцы як у бога за пазухай і ў вус ня дзьме.

Вось яны, справы Бабруйскага камгасу.

А. Дамброўскі.

Дзяк са стажам.

Доўга сумавалі сябры Кручаноўскай шавецкай арцелі. А сумаваць было аб чым. Ва ўсіх установах, ва ўсіх арганізацыях ёсьць праўадыры ёсьць на каго сваю злосьць выліваць. А ў іх ні старшыні, ні праўленьня, без самакрытыкі, без ацэнкі і ў цішыні. Сумавалі сябры і дадумаліся склікаць сход, абраць старшыню і аформіць справу.

Рашылі, прыступілі да справы. Быў склікан сход, абран прэзыдыум, выпрацаван рэгляамант і нават забаронена курыць у час „дзелавых“ абгаварэньняў. Доўга шаўцы слухалі прамовы сваіх актывістаў. Ужо больш спакойныя людзі, прымасьціўшы сабе добра, спалі, а да выбараў усё-ж ня прыступілі. У канцы прышло вызваленьне і пачаліся выбары.

Задаволеныя і радасныя разыходзіліся шаўцы са сходу. А радавацца было чым. Папершае, сход скончыўся і можна ісьці спаць; падругое, надта ўдала удалося праводзіць выбары. Старшынёй абран чалавек, які, як кажуць, будзе і „богу і людзям“.

А назаўтра на стале красавалася анкета запоўненая старынным почаркам з „радасным“ весткамі.

Прозьвішча?—Грамыка.

Прафэсыя?—бога-ўгодны дзяк са стажам 14 гадоў.

Выконваемая праца?—Начальнік шавецкай арцелі (саўработнік) і аднachасова дзяк мясцовай царквы.

Карыстаньне выбарчымі правамі?—Пазбаўлен, але спадзяюся праз каапэрацыю аднавіць.

Іншыя крыніцы існаваньня?—Уласная гаспадарка, але мала дае, бо плачу 200 рублёў падатку.

Вось прыблізная анкета паважанага старшыні арцелі. Праўда, тут яшчэ ня ўключан пункт, што замест карыстаньня выбарчымі правамі, карыстаюся галаваньствам мясцовых працаўнікоў. Напэўна аб гэтым скажуць прадстаўнікі Аршанскай прамысловай каапэрацыі, якія аддзяляюць цэркаў ад дзяржавы—сьвятога бацьку ад арцелі.

Б.

Ударым па безгаспадарчасьці.

Калі-б праводзілася спаборніцтва на безгаспадарчасьць і дрэнную працу ў крамах, дык Чыгрынская спажывецкае таварыства Рагачоўскага раёну заняла-б першае месца.

У крамах таварыства завалена сялядцамі, якія добра пратухлі і іншымі папсаванымі таварамі. Каб купіць пачку сернічак або мыла трэба чакаць тры гадзіны. Прыказчыца ў краме не зьвяртае ўвагі на пайшчыкаў і марудна адпускае тавары—у гадзіну 2—3 спажыўцам. Загадчык крамы заўсёды спакойна выпісвае фактуру для атрыманьня тавару з Вузьлянскага аддзяленьня. Старшыня-ж паважае уважлівасьць і адказвае «я не магу на кожнага пакупніка наняць прыказчыка».

„Пайшчык“.

Манэўры ўзмоцняць абароназдольнасьць краіны

ТДА-авіяхім да манэўраў.

Беларуская арганізацыя ТДА-авіяхіма, у сувязі з яе прыцягненьнем да агульна-вайсковых манэўраў ставіць сабе задачу ўдзелам дапамагчы вайсковым часьцям як найлепей правесьці манэўраную вучобу, таксама ажывіць сваю працу.

Абгаварыўшы пытаньне аб манэўрах, ЦС даў мясцовым арганізацыям дырэктывы, каб апошнія правялі наступную працу.

У вёсках і раёнах.

Каб лепш падрыхтавацца, акруговыя саветы склікаюць нарады раённых працаўнікоў ТДА-авіяхіма, дзе абгаварваюць пытаньне манэўраў. Сіламі раённых саветаў і ячэяк праводзіцца шырокая растлумачальная кампанія сярод сялянства аб значэньні манэўраў. Пры растлумачэньні асаблівая ўвага зьвяртаецца на дачы адпору спробам кулацтва выкарыстаць для распаўсюджваньня чутак аб вайне, на распаўсюджваньня панікі паяўленьня войска ў вёсках.

Ячэйкі на мясцох арганізоўваюць спатканьне і провады манэўраных войскі, дапамагаюць вайсковым часьцям закупаць у сялян прадукты, якіх вазіць за сабою нельга (капуста, моркві і інш). Ячэйкі разам з насельніцтвам арганізоўваюць ахову тэлеграфных і тэлефоных лініі.

Прымаючы пад увагу значэньне дарог, ячэйкам указана на неабходнасьць прыняць тэрміновыя меры да пачынкі дарог і мастоў у тых мясцовасьцях, дзе будуць праходзіць манэўраныя войскі.

Ставячы сабе задачу выкарыстаць манэўры для ўзьняцьця працы па вайсковай падрыхтоўцы насельніцтва ячэйкі павінны выкарыстаць прабываньне вайсковых часьцей для ажыўленьня працы гурткоў, прасоўваньні літаратуры і г. д. Гэта асабліва неабходна і магчыма цяпер, калі ўзьнят энтузіязм працоўных на справу абароны, у сувязі з правакацыяй кітайскіх імпэрыялістаў.

Разам з гэтым ячэйкі арганізоўваюць назіральныя пункты, адкуль насельніцтва назірае за ходам вучэбных баёў і ўзнае аб новай тактыцы.

У гарадох.

Гарадзкія арганізацыі разам з узьняцьцем усёй працы і ўдзелам у манэўрах маюць яшчэ адну спэцыяльную задачу падрыхтаваць насельніцтва да хэмічна-авіяцыйных інсцэніровак.

Выкананьне намечаных мерапрыёмств залежыць ад таго, наколькі ячэйкі на мясцох змогуць прыцягнуць да гэтай справы ўвагу ўсіх працоўных. ЦС з свайго боку паслаў 20 бібліятэчак па вайсковым пытаньням для бясплатнай раздачы насельніцтву. Па зьвесткам, якія ёсьць у нас некаторыя акругі ўжо прыступілі да падрыхтоўкі ў такім напрамку.

Кампалітсклад запасу павінен удзельнічаць у манэўрах

Набліжаецца час манэўраў Чырвонай арміі. Манэўры як сканчэньне летняй вучобы, пры добрым іх скарыстаньні могуць даць шмат ваенных ведаў працоўным і павысіць іх ваенную падрыхтоўку. За апошнія гады ў структуры арміі, у сувязі з павялічэньнем тэхнічных сродкаў, утварыліся вялікія тактычныя зьмены і шмат працоўных, служыўшых раней у арміі, новай тактыкі ня ведаюць.

У час манэўраў будуць вучэбныя бойкі у тым ці іншым мейсцы. Арганізуючы на тым мейсцы назіральныя пункты, працоўныя назіральнем за ходам бояк шмат узнаюць аб новай тактыцы. Арганізацыя гэтых пунктаў больш будуць карыснымі, калі пры іх будуць добрыя кіраўнікі.

Асаблівую ролю ў арганізацыі назіральных пунктаў адыгрывае каманднапалітычны склад запасу. Камандзір і палітпрацаўнік запасу павінны быць ініцыятарамі і памочнікамі арганізацыі назіральных пунктаў, падрыхтавацца, каб з бояк здабыць больш практыкі для сябе, таксама весьці растлумачэньні сярод удзельнікаў аб праходзячых бойках. Гэта камандзіры і палітпрацаўнікі запасу ажыцьцёвяць, калі загадзя паклапацяцца аб арганізацыі, штурхнуць на гэта ячэйкі Асаавіахіма, таксама здабудуць адпаведную літаратуру.

Г. А.

Фэльетон.

„Прынясі белую ружу ў Наркамзем і яна вырасьце ў рэспубліканскага чыноўніка“.

У барацьбе за існаваньне выжывае толькі моцны,—так кажа эвалюцыйны закон Дарвіна. Жорсткая і нясупынная барацьба з бюракратызмам зрабіла такі адбор і сярод бюракратаў.

Да сучаснага моманту дажылі толькі самыя самавітыя з гэтай групы шкоднікаў нашага будаўніцтва. Гэтых голаю рукою ня возьмеш, а калі возьмеш і ня трапіш за жабры, дык усё раўна ня ўтрымаеш... Бо бюракрат цяпер стаў вельмі спрытны і сьлізкі. Больш таго, сучасны бюракрат зьмяніў і мэтады змаганьня,—ад абароны ён перашоў у наступ і гэта яму калі-нікалі ўдаецца...

Возьмем для прыкладу інспэктара па эпізодзіі—Наркамзему БССР т. Жарына, якога Цім. Зарэчны закрануў у фэльетоне «Пастанова НКЗ БССР № за № і бяз №» („Савецкая Беларусь“ ад 10 жніўня 1929 г.). Прачытаўшы фэльетон Ц. Зарэчнага, здавалася, што т. Жарыну і крыць няма чым. Эпіграф фэльетону—«**прынясі белую ружу ў Наркамзем і яна вырасьце ў рэспубліканскага чыноўніка**» досыць яскрава ўказваў на тое, што вельмі важная справа барацьбы з аваднём пры бюракратычным падыходзе да яе абвернецца ў яшчэ адзін лішні абежнік, які на мясцох падшыецца да справы, абвярнецца ў непатрэбную трату грошай і ў «хождение по малину, спустивши лето“.

Аб гэтым пісала і насьценгазэта Наркамзему:

...„інспэктар НКЗБ т. Жарын хутка перапісаў зьмешчаны у „Крестьянской газете“, артыкул аб барацьбе з аваднём, пераклаўшы яго толькі на беларускую мову і выдалі лістоўку тыражом у 25000 экз., але выдалі тады, калі ўжо ніякай карысьці гэтая лістоўка ня дасьць“...

...„Хоць пры ўсёй тэрміновасьці лістоўка пісалася і друкавалася да жніўня, але і ў жніўні яна ляжыць часткай у НКЗ, часткай у Акрза“...

Абвяржэньня на гэту заметку ў насьценгазэту НКЗему ня было, але тав. Жарын не спудлаваў... У артыкуле „Вясёлыя, але... шкодныя людзі“, зьмешчаным у газэце „Беларуская Вёска“ (за 21-8-29 г.) т. Жарын замест тлумачэньня па сутнасьці справы, пераходзіць у наступ. Ён абвінавачвае Ц. Зарэчнага, а з ім і «Савецкую Беларусь» у зрыве ўсяе справы барацьбы з аваднём, а разам з тым і справы падвышэньня ўраджайнасьці.

Як вытрыманы бюракрат, ён пачаў свой адказ здалёку. Спачатку ён прахаўся наконт вясёласьці наогул.

„Тое, што ў цяперашні, ня зусім вясёлы час (!?) ёсьць яшчэ вясёлыя людзі»,—піша Жарын.

Цікава, для каго-ж гэта «ня зусім вясёлы час»? Для рабочай клясы, для бюракратаў, ці для буржуазіі ўсіх колераў?

Потым Жарын пачынае навучаць т. Зарэчнага колькі каштуе нашай народнай гаспадарцы ўтрыманьне гэтай шкоднай мухі—аваднёў і г. д. і г. д...

Што-ж, вельмі задаволены, што фэльетон Зарэчнага прымусіў т. Жарына напісаць у «Беларускую Вёску» аб аваднё. Хоць форма допісу ня зусім удала для папулярызацыі сярод сялянства пытаньня барацьбы з аваднём, але што-небудзь перападзе і чытачу «Беларускай вёскі».

Далей т. Жарын піша:

— „Ня гледзячы на вашы (Зарэчнага) вясёлыя настроі ў „аваднёвай справе“, Наркамзем, як парашыў з пачатку, так і БУДЗЕ ПРАВОДЗІЦЬ НАДАЛЕЙ САМАЕ СУР'ЁЗНАЕ І РАШУЧАЕ ЗМАГАНЬНЕ З АВАДНЁМ... „І ДУДКІ, Т. ЗАРЭЧНЫ, ВАМ НЯ ЎДАСЦА САРВАЦЬ НАМ КАМПАНІЮ ПА БАРАЦЬБЕ З АВАДНЁМ“.

Забыўшы пра „ня зусім вясёлы час“, т. Жарын далей пачынае ўжо сам жартаваць.

— „Нават скажу вам т. Зарэчны, гэта па сакрэту на левае ваша вуха,—Наркамзем ужо выдаў папулярную лістоўку пад назвай—„Усе на барацьбу з аваднём“...

Мы-ж па сакрэту гаварыць ня любім, а скажам так, каб чула ўся савецкая грамадзкасьць і наша рабоча-сялянская інспэкцыя, што...

— ... Частку гэтай літаратуры з 25000-га тыражу даслалі па Акрза, за якую Наркамзем ні адно Акрза лаяла, бо даслалі тады, калі яна ўжо непатрэбна, а рэшта ляжыць на складах выдавецтва і чакае пакуль нарастуць новыя авадні. Сялянства-ж, як відаць, атрымае гэту лістоўку на „Усе сьвяты“—увосень, а зімою будзе паліць на цыгаркі і кляцьці Жарына, чаму на непскай паперы надрукавалі“... (З артыкулаў насьценгазэты Наркамзему).

Цяпер разумееце т. Жарын і таварышы з „Беларускай Вёскі“ ў чым справа? Тав. Зарэчны і насьценгазэта ня супроць справы барацьбы з аваднём, а супроць бюракратычных, абы якіх адносін да гэтай вельмі важнай справы і няма чаго звальваць віны з хворай галавы на здаровую.

Кампанія барацьбы з аваднём у бягучым годзе сарвана якраз тым, хто павінен быў яе шырока разгарнуць, яна сарвана рэспубліканскімі чыноўнікамі з Наркамзему БССР.

Вось чаму мы за барацьбу на два фронты: за барацьбу з сапраўднымі аваднямі і аваднямі канцэлярый, якія пэцкаюць паперу і кідаюць на вецер народныя грошы, падменьваючы сапраўдную барацьбу сьмеху вартымі „разглагольствованиями“ накшталт забароны пасьвіць жывёлу ў гарачыя гадзіны дню, у той час, калі сялянства і без абежнікаў Наркамзему з прадвеку ганяе ў поўдзень жывёлу ў аборы.

Таварышам-жа з „Беларускай Вёскі“ параім выканаць некаторыя парады з лістоўкі „Усе на барацьбу з аваднём“ накшталт наступных:

...„навесьці барацьбу з самім аваднём у час лёту яго“...

...„сачыць за самкай аваднёў, каб яна не адкладвала яечкі на скуры ў жывёлы“...

Калі стаміцеся, бегаючы за лётаючым аваднём, дык пасядзеце з пару дзён на варце каля аваднёвай самкі і тады напэўна адпадзе ахвота пісаць аб „шкодных памылках“ нашай газэты ў справе барацьбы з аваднямі.

В. Зайцаў.

Цім. Зарэчны.

Пад пераможным сьцягам*)

Праўда, высокімі ўраджаямі камуна ганарыцца ня можа. Тлумачыцца гэта аб‘ектыўнымі прычынамі: неўраджайныя два апошнія гады—ярына зусім загінула, ды і сёлета жыта ніжэй сярэдняе. Гутарыў па гэтаму пытаньню з вакольнымі сялянамі. Адзін стары, год 70, хітра ўсьміхаўся і даваў няўпэўненыя адказы.

— Гультаі ў камуне, ці што?—запытаўся я.

— Як сказаць...—і селянін пачынаў апавядаць як жыў пан, якія ў яго дрэнныя ўраджаі былі, які ён кнары і строгі быў да сялян.

— А вось камунары як жывуць? Ураджаі ў іх лепшыя, чым у вас?

— І так і ня так, а пан быў злы —і зноў стары ўспамінаў старое.

— Вы праўду, дзед, кажэце, а вось як па вашаму—ураджай жыта з дзесяціны ў камуне больш чым у вас?

— Гм-м...—стары набіваў люльку махрой, чыркаў сярнічкаю, прыкурваў, кашляў.—Як калі, як пад год, але працуюць яны добра, не гультаі, і, слава богу, родзіць у іх.

— А наогул жывуць яны добра?

— Як сказаць?—і зараз-жа адказаў;—багата жывуць, не па нашаму. От мне дажыць век так, як яны жывуць.

— Дык вы можаце ў камуну ўступіць, калі падабаецца іх жыцьцё.

— У камуну? Як сказаць... Я сусед іх, поле мяжуецца; бабы жыта жнуць і песьні з камуністкамі пяюць.

— От зямлю прырэжаце, зусім добра. Бабы вашы ня будуць сярпом жыта жаць—хадзі за машынай, вяжы [illegible]ваны—і годзе.

— Зямлю... гм...—дзед выбівае з люлькі попел, зноў насыпае махоркай.—зямлі той пяць дзесяцін, і хата ня хата, і ўраджаю—кот наплакаў...

— У камуну толькі,—падсказваю я.

— Не, пачакаю,—няўпэўнена кажа стары.—Не гарыць і не бяжыць; пачакаю, пагляджу, балазе з кургана ўсё як на далоні відаць.

Але ня ўсе „чакаюць“ і „глядзяць“. Палова сялян суседняй вёскі Гараны сёлетняй вясною ўступілі ў камуну. Восем гаспадароў другой вакольнай вёскі падалі заявы аб прыняцьці іх. Плошча зямлі калгасу пашырыцца з 262 дзесяцін да 350 гэктараў. Зараз праводзіцца землеўпарадкаваньне камуны.

Я доўга гутарыў з Гаўрыленкам,—старшынёй камуны, і прыкмячаў, што ён сьпяшаецца як мага хутчэй выкласьці суму фактаў аб жыцьці камуны, аб недахопах і перамогах у рабоце.

— ... Для вучоту ў нас працуе спэцыяльны чалавек, ён вылічвае прыбытковасьць або дэфэцытнасьць таго ці іншага мерапрыёмства.

— Пасьля вячэры савет камуны абгаварвае назначэньне на работу на другі дзень. Звычайна робяцца два варыянты плянаў: „пагодлівы“ і „непагодлівы“, першы на выпадак яснага сонечнага дню,—другі прыстасаваны да дажджлівага надвор‘я.

— ...Апрача прадуктаў харчаваньня кожны сябра камуны атрымлівае 5 р. у месяц на бягучыя выдаткі.

— ... Васьміпольны севазварот. Раньні папар. Ячмень двухрадны, авёс чэшскі жыта пяткуўскае. Сартыруем, пратручваем, сеем радавой сеялкай, жнём жаткай, пашам трактарам.

— ... У камуне маюцца ўласныя майстэрні: шавецкая, кузьнечная, сталярная.

— ... Водгукі: ад сельска-гаспадарчай і рамесьніцкай выстаўкі і Наркамзему Беларусі.

— ... Дыплёмы: Ад Усесаюзнага савету сельска-гаспадарчых калектываў і Белсельсаюзу.

І ўрэшце самае галоўнае, высокае і дарагое:

— **Ордэн працоўнага чырвонага сьцягу ад ЦВК БССР.**

Краіна ўжо бачыць сваіх гэрояў... Няхай яны няпрыкметныя, загубленыя ў лясох непраходных і палёх бяскрайніх, шэрыя, звычайныя—ані шуму на ваколіцу, ані славы на ўвесь сьвет, але яны гэроі працы, людзі з Новае Зямлі, прадстаўнікі заўтрашняга дню, таго самага дню з ціхімі начамі і гулам трактару, ядранымі нівамі і агульнай радасьцю, што прышоў у госьці да сёнешняй суровай сапраўднасьці.

III.

„Эх палка, палка мая каробачна,
Сну давольна и мечты...
А теперь друзья я с вами
Вместе рад домой идти“.

Камуна мае паэтаў, артыстаў, перадавікоў, фэльетаністаў, гумарыстаў, селькораў, насьценкораў—сапраўдная надбудова над эканомікай, «духоўны» харч камунараў. Усе яны адзначаюць у насьценгазэце „Камунар“ кожную драбніцу жыцьця. Вышэйпаданыя чатыры радкі зьяўляюцца вытрымкай з вершу «Сямёнава каробачка». Верш высьмейвае камсамольца-гультая, які ў час работы захаваўся ў капу сена і заснуў. Ня гледзячы на тое, што паэту неабходна яшчэ доўгі час заставацца ў лікпункце, верш адыгрывае вялікую ролю: чытаюць „Каробачку“ усе камунары, сьмяюцца з камсамольца і ўчарашні гультай робіцца самым прыкладным сябрам камуны.

Шкода, што камуна ня мела «мастацкіх сіл» у 1919-20 г. г. Прадстаўнікі „Парнасу“, своеасаблівыя летапісцы барацьбы і змаганьня, знайшлі-б багаты матар‘ял для сваёй творчасьці. Яны-б змаглі пакінуць на паперы для пазьнейшых патомкаў слаўныя эпізоды з жыцьця людзей Новай Зямлі.

Прышлі ў маёнтак беднякі суседніх вёсак і парабкі былога гаспадара—голь перакатная, галыцьба вясковая. Яны раней ня мелі сталага месца ў жыцьці—зямлю і гаспадарку ў кішэню кладзі ды ідзі куды вочы глядзяць. Але-ж куды ісьці? Дзе шукаць шчасьця-долі? Грошай—фунт медзі, спэцыяльнасьць—чорнарабочы. Так і жылі, так і капцелі, перабіваліся з дня на дзень.

У Камуне адчулі сябе хворымі сынамі зямлі, ёсьць над чым, але няма з чым: шырокія панскія палі—коней-зьвяроў і машын замежных патрабуюць вузенькія рэчкі багацьця камуны—858 руб. рассыпаліся ў хамутах парваных, у калёсах паламаных, у хатах—піхнуў і павалілася.

Мы прыкладныя... (будзем).
Мы багатыя... (будзем).
Мы шчасьлівыя... (будзем).

Марыў кожын паасобку, нявыказваючы думак патаемных суседу. Кожын ведаў, што беднасьць—часовае зьявішча, якое запамятуецца праз бліжэйшыя два-тры гады. Але калі заходзіла гутарка аб цяжкасьцях і нястачах, кожны лічыў абавязкам прыйсьці да вываду:

— Будзем два дні ў дзень працаваць і адну ноч за дзесяць начэй спаць—толькі тады гарод загародзім.

Адзін Кавалёў ня сумаваў. Як пачнуць жонкі лаяцца—„сыра цябе выкрашы ды пераламі, з розуму зышоў, у камунію захацеў“,—падыйдзе ён бліжэй да іх, ухмыльнецца, як толькі можна ўхмыляцца каля жаночага полу, і скажа:

— Пакіньце лаяцца. Я жар-птушку прынёс у камуну,—сто тысяч рублёў, каштуе—усё для вас і на вас,—і то ня лаюся ніколі.

— Жар-птушка, што пятух...—пырсьне хто-небудзь са сьмеху. І кладуцца жанчыны, хвартукамі твары закрываюць—сьлёзы на вачох ад залішняга сьмеху паказваюцца. Ніхто не памятуе за што сварыліся хвіліну таму назад, сьмех сапраўднай жар-птушкай лётае—ня стрымаць яго, не перамагчы другому адчуваньню.

Кавалёў стаіць супроць жанчын, ня ўхмыляецца больш, ня строіць новыя жарты. Ды і „жар-птушка, што пятух» ня жарт, а сапраўдны факт. Прышоў Кавалёў з вялікай і багатай гаспадаркай у камуну—прынёс пятуха, якога ацанілі камунары ў 95 к.

— Пятух ку-ка-рэку, а я яму кыш, трасьца табе ў бок, купім трактар заглуша ён твае песьні і ў падпечкі сабе месца ня знойдзеш. І купілі трактар але пятух здох не дачакаўся пабачыць свайго курэнта (канкурэнта, напэўна). Кавалёў так кажа, што няма ніякай мажлівасьці паставіць знакі прыпынку, Ц. З.).

Але незаўсёды Кавалёў разьвейваў сваркі і сум жаночай паловы. Былі часы, калі ён адчуваў сябе трагікомікам. Асабліва ў дваццатых гадох, у час боек з белапалякамі на Полацкім фронце.

Васемнаццаць чалавек камунараў пашлі дабраахвотнікамі ў армію. Галасілі маладзіцы, плакалі выплаканымі сьлязьмі бабулі, з дакорам і сумам глядзелі на добраахвотнікаў сямідзесяцігодныя піянэры.

— А куды-ж вы, любыя, пойдзіце, —а куды-ж вы, дарагія, з кім-жа нас вы пакі-і-ідаеце,—з кім-жа застануцца нашы дзе-е-етачкі? Ані солі ў нас, ані хлеба,—ні крупіначкі і ня лустачкі... Дзе зіму нам зімаваці,—ані хатачкі, ані пунячкі,.. Куды-ж вы, любыя, навошта нас вы пакідаеце?

Лёгка працаваць камунай, але цяжка слухаць калектыўны плач. Трэба мець нэрвы драцяныя і сэрца—камень, каб спакойна перанесьці разьвітаньне. І мужчыны, добраахвотнікі на польскі фронт, ранілі сьлёзы на жвір, змахвалі іх рукавамі, ганялі ад сябе, як няпрошаных гасьцей.

Тут Кавалёў зноў успамінаў сваю „жар-птушку“. Ніхто не сьмяяўся і ня прыкмячаў яго жартаў. І ён стаяў сярод жанчын бездапаможны і няшчасьлівы. Як разьвесяліць жонак, што ім такое сказаць? Няма слоў на чалавечай мове, якімі-б можна было перамагчы няшчасьце людзкое. Ёсьць зброя, ёсьць сіла, ёсьць магутная калектыўная моц працоўных,—толькі яна можа зьнішчыць няшчасьце мільёнаў. І камунары бралі вінтоўкі—самая неабходная рэч у пераходным жыцьці,—ішлі добраахвотнікамі на польскі фронт, у акопы, балоты, лясы дабіваць рэшткі „польскага ожэлу“.

Галодныя, абарваныя, з перапоўненымі берагамі энтузіязму рэвалюцыі, яны ішлі ў наступ на „белага арла“ —сымбаль прыгнечаньня і эксплёатацыі рабочых і сялян. „Босыя на вогнішчы“ цярпелі паражэньні і сьвяткавалі перамогі, тыфозныя спатыкаліся і ніколі ня ўставалі, але ішлі, ішлі ўперад, да аслабаненьня Беларусі ад белапалякага іга і зялёных орд бандытызму. Чырвоная армія і партызанскія атрады—стыхія рэвалюцыі, якая зьмятала на сваім шляху чарнобыль і дурнап‘ян.

Тыя-ж, што засталіся тут, у камуне, таксама знаходзіліся на вялізарнай бомбе, якая кожную хвіліну магла ўзорвацца і паслаць на неба будынкі камуны і самых камунараў. Вокны дрыжэлі ад гулу гармат; баромэтр камуны—сэрца людзей—штадзённа прарочыў навальніцу.

Аднойчы, у час работы, да немагчымасьці ўзмацнілася кананада. Думалася, што фронт знаходзіцца тут-жа, недалёка, за паркам або за бліжэйшай вёскай. Кананада паступова павялічвалася; рогат гармат выганяў з хат дзяцей і старых. Усе выходзіліся, кожын хацеў быць разам з другімі; паміраць —так гуртам, як працавалі, як пачыналі жыць. Тут-жа на месцы работы, пад саломай ляжала аружжа—адрэзы заржавелыя, вінтоўкі з патронамі-самачынкамі, ружжы аднаствольныя, сякеры войстрыя, косы адклёпаныя, вілкі адточаныя.

Пасьля палудню прышлі да камунараў трое сялян з суседняй вёскі „Сьвятая тройца“—два кулакі і адзін моцны серадняк даўно былі вядомы як ворагі новых гаспадароў маёнтку. Па вёсках яны пушчалі чуткі цудоўныя аб немагчымасьці жыць у камуне, аб іх беднасьці і сварках.

— Працуеце?

— Працуем.

— Ну і слава богу.

— За што?

— За працу, за жыцьцё вашае.

— Ня трэба нам бога, мы і бяз яго ўправімся.

— А як паляк прыдзе, дык не памоліцеся, каб выратавалі вас?

— Ці маліся, ці не—адна трасца будзе.

— Калі-ж вы зрабіліся такімі спрытнымі?

— З роду, як маці радзіла.

— Але зламаеце рогі, як прыдзе Пілсудзкі

— Рогі ў нас яшчэ не расьлі.

Пастаялі крыху, пагутарылі, агледзілі склеп, што будавалі камунары для бульбы, і зло сказалі:

— Не, мальцы, дабра ня будзе вам, —зьмесяць, стопчаць нівы вашы і вас саміх.

А як адыйшлі некалькі крокаў ад камунараў, адзін паджары, самы злейшы кулак на ваколіцу, сказаў ціха, але так, каб пачулі камунары:

— І мы дапаможам, нехрысьць паганая...

Кананада гармат і словы кулакоў на некаторых камунараў дзейнічалі адмоўна: пакідалі камуну, выходзілі зноў у вёску—боязна заставацца ў панскім маёнтку, прыдуша, пастраляе пан, як прыдзе з легіёнамі.

Але большасьць заставалася такімі Кавалёвымі, якімі і прышлі вясной 1919 году. Накідвалі вінтоўкі на плечы і ехалі араць папар. Муляе плячо, ные сьпіна, мляўкасьць па целе разьліваецца—хочацца легчы пад куст і заснуць багатырскім сном.,.

— Но, но, любая, но-о-о!..

І цягне плуг старая Сіўка-Бурка. Дзесьці стрэлы чуваць, аэраплян часам пралятае нізка-нізка, над самай галавой, а камунары спакойна (хаця сэрца стук-стук; прыдуць палякі, разаб‘юць жыцьцё...) паганяюць коней:

— Гэй, дарагая, но, но-о-о!

І так з дня на дзень. Прыдзе ноч чэрвеньская, кароткая і салодкая як мёд, але камунары ня сьпяць, вартуюць сваю гаспадарку: ці ня йдзе хто з цемені ночы, ці ня паказваецца з малачавых тумакоў, ці ня захаваўся ў мёртвай цішыні стогадовага парку?

(*Працяг будзе*)

*) Глядзі пачатак у № 206, „СБ“. пад назвай „Новая зямля“

„Савецкую Беларусь“ у настаўніцкія колы.

Газэта „Савецкая Беларусь“ дае шмат увагі пытаньням настаўніцкага жыцьця.

Усе асьветнікі павінны мець сваю газэту. На кожнага асьветніка—„Савецкая Беларусь“,—ад кожнага асьветніка—два новых завярбаваных падпісчыкі,—вось чаго мы чакаем ад настаўніцтва.

У кожнага настаўніка павінна быць „Савецкая Беларусь“

Асьветнікі Лёзьнянскага раёну, Віцебскай акругі, на сваёй канфэрэнцыі прынялі пастанову аб выпісцы кожным настаўнікам газэты „Савецкая Беларусь“. Афармленьне калектыўнай падпіскі даручылі мясцкому. Апроч гэтага ў сваёй пастанове яны кажуць аб неабходнасьці сувязі з рэдакцыяй „СБ“, шляхам дасылкі лістоў аб сваёй працы.

* * *

Настаўніцкія канфэрэнцыі, што адбываюцца зараз па раёнам, павінны паставіць у абвестку дню пытаньне аб пашырэньні газэты „Савецкая Беларусь“ у настаўніцкіх колах. Прыклады Смалявіцкага, Сіроцінскага і Лёзьнянскага раёнаў неабходна перанесьці ва ўсе раёны Беларусі.

Будзем распаўсюджваць „С. Б.“

Канфэрэнцыя асьветнікаў Сіроцінскага раёну, Віцебскай акругі, прыняла наступную пастанову:

„Усім настаўнікам Сіроцінскага раёну выпісаць газэту „Савецкая Беларусь“. Правядзеньне гэтай працы і афармленьне падпіскі даручыць мясцкому працаўнікоў асьветы. Таксама весьці працу па распаўсюджваньні газэты сярод сялянства. Поплеч з гэтым, настаўнікам неабходна ўзмацніць сувязь з газэтай, дасылаючы ў яе карэспандэнцыі аб сваёй працы і наогул аб жыцьці раёну“.

За калектыўную падпіску.

Канфэрэнцыя асьветнікаў Смалявіцкага раёну, Менскай акругі, пастанавіла:

1) Правесьці калектыўную падпіску на газэту „Савецкая Беларусь“ усімі асьветнікамі на гадавы тэрмін. Афармленьне падпіскі даручыць МК.

2) Правесьці працу па распаўсюджваньню газ. „Савецкая Беларусь“ сярод працоўнага насельніцтва. Канфэрэнцыя асьветнікаў выказвае пажаданьне, каб рэдакцыя газэты „Савецкая Беларусь“ на сваіх старонках зьмяшчала больш артыкулаў мэтадычнага характару, аб працы школ, абмен вопытам працы і асьвятленьня ўмоў працы асьветнікаў і працы прафсаюзных органаў.

Падпісваюцца на год.

Канфэрэнцыя асьветнікаў, Лядненскага раёну Аршанскай акругі заслухаўшы інфармацыю аб газэце „Савецкая Беларусь“ пастанаўляе:

1) Мерапрыемствы рэдакцыі газэты „Савецкая Беларусь“ у справе ўтварэньня спэцыяльнай асьветніцкай старонкі лічыць зусім мэтазгоднымі і адпавядаючымі запатрабаваньням культурнага будаўніцтва краіны.

2) Кожны асьветнік павінен быць падпісчыкам газэты „Савецкая Беларусь“, а таму М. К. Саюзу Працасьветы даручаецца выпісаць для ўсіх асьветнікаў раёну па аднаму экзэмпляру „Сав. Беларусі“ з 1 кастрычніка г. г. да 1 кастрычніку 1930 году.

3) Дзеля таго, каб газэта „Сав. Беларусь“ яшчэ больш адпавядала сучасным запатрабаваньням гаспадарчага і культурнага будаўніцтва, канфэрэнцыя заклікае ўсіх асьветнікаў раёну шчыльней зьвязацца з рэдакцыяй „Савецкая Беларусь“ дасылкай адпаведных дапісаў.

4) Канфэрэнцыя заклікае ўсіх асьветнікаў БССР узяць прыклад з асьветнікаў Лядненскага раёну.

* * *

Канфэрэнцыя асьветнікаў Барысаўскага раёну пастанавіла правесьці падпіску на газэту „Савецкая Беларусь“ на ўсе 100 проц. і заклікае на спаборніцтва па правядзеньню падпіскі наступныя раёны: Койданаўскі, Пухавіцкі і Астрашыцка-Гарадзецкі.

ЗНОЙДЗЕНЫ БАГАТЫЯ ЗАЛЕЖЫ МІНЭРАЛАЎ У ПРАПОЙСКУ.

ВСНГ Бел. трэба падумаць аб пабудове шэрагу заводаў. Ёсьць усе падставы зрабіць Прапойскі раён індустрыяльным.

У м. Прапойску і аднэй з вакольных вёсак да рэвалюцыі былі кафэльныя заводы, але за час грамадзянскай вайны яны былі цалкам разруйнаваны.

Горная група ВСНГ Бел. вяла досьледы як у самім Прапойску, так і ў бліжэйшых да яго раёнах—у в. в. Талкачоўцы і Дабранцы. Дасьледваньне ахапіла плошчу да 300 гэктараў. Вынікі дасьледваньня сьведчаць аб тым, што гэты раён вельмі багаты цэлым шэрагам розных карысных мінэралаў—чырвоная і зялёная пластычная гліна, гліністая крэйда, чорная гліна, крэмень і інш.

Запасы сыравіны даюць магчымасьць у Прапойску і бліжэйшых вёсках пабудаваць 2 кафэльных заводы, вялікі крэмнедрабільны завод для ўнутранага рынку і для экспарту. Можна таксама наладзіць здабычу значнай колькасьці глін для фільтрацыі алею і тлушчаў, кварцавых пяскоў для нашых шкляных заводаў, можна з мясцовай сыравіны арганізаваць выраб лёгкіх будаўнічых і ізаляцыйных матар'ялаў.

Такім чынам у Прапойскім раёне маюцца ў наяўнасьці ўсе даныя для таго, каб гэты раён з беднага, закінутага і цёмнага кутка на базе мясцовай мінэральнай сыравіны ператварыць у індустрыяльны раён. Рабочай сілы на месцы хапае і нават ёсьць кваліфікаваныя рабочыя, якія калісь-та працавалі на кафэльных заводах.

Магілеўскі акрвыканком ужо мае на ўвазе пабудаваць тут кафэльны завод, але гэтага далёка недастаткова і ВСНГ Бел. неабходна ўзяцца за гэту справу, уключыўшы будаўніцтва заводаў і распрацоўку мясцовых карысных залежаў у свой 5-цігадовы плян.

Неабходна таксама падумаць аб наладжваньні шляхоў зносін, бо пакуль прыходзіцца базіравацца толькі на рэчным транспарце і гужавым, а пры разьвіцьці распрацовак карысных залежаў, пры пабудове заводаў гэтага будзе недастаткова. Трэба, па нашай думцы, прапрацаваць пытаньне аб пабудове чыгуначнай веткі хоць-бы з Крычава да Прапойску.

УСІМ КАРЭСПАНДЭНТАМ ГАЗ. „САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ“.

Вераснёўскі пленум Цэнтральнага камітэту КП(б)Б падвёў вынікі выкананьня гадавой праграмы пяцігодкі, [illegible]

[illegible]

Задача друку садзейнічаць ажыцьцяўленьню гэтых задач [illegible]

[illegible]

Надалей [illegible] праверка і чыстка [illegible]

[illegible]

У галіне калектывізацыі [illegible]

[illegible]

У галіне [illegible]

[illegible]

Рабкоры павінны [illegible] „Савецкая Беларусь“ з 6-IX—1929 г.).

Карэспандэнты павінны пісаць аб усім [illegible] бальшавіцкай самакрытыкі.

ХРОНІКА.

Шкляныя гуты пераводзяцца на безперапынны рабочы тыдзень.

Вынікі бязупыннага тыдню на гуце „Труды“.

Белшклотрэст распрацаваў план пераводу шкляных гут на безперапынны рабочы тыдзень.

Завод „Кастрычнік“ дзе працуюць 736 чал. будзе пераведзены—у 4 квартале 1929-30 году, заводы „Носук“, „Пралетарый“ і „Камінтэрн“—пераводзяцца на безперапынны рабочы тыдзень у першым квартале 1929-30 г.

На гэтых заводах, у сувязі з „новай формай працы, будуць прыняты 250 кваліфікаваных і 300 падсобных рабочых. [illegible]

[illegible]

Скончыць будаўніцтва Унівэрсытэцкага гарадка ў тэрмін.

Камісія Наркамасьветы абгаварыла даклад архітэктара т. Лаўрова аб ходзе будаўніцтва па лініі НКА ў Менску.

Калегія адзначыла, што тэмп будаўніцтва ўнівэрсытэцкага гарадка, з-за недахопу некаторых матар'ялаў і кваліфікаванай рабочай сілы, недастаткова інтэнсыўны і ёсьць небясьпека спазьненьня здачы карпусоў у вызначаныя тэрміны. Прызнана неабходным узмацніць назіраньне за забясьпечаньнем будаўніцтва матар'ямі.

Наркамасьветы даў дырэктывы скончыць работы па мэдыцынскаму і анатамічнаму карпусох да 1 лістапада, а па прыродазнаўчаму і хімічнаму да 1 сьнежня бягучага году.

Побач з гэтым пастаноўлена прасіць Савнаркам БССР заслухаць даклад Белдзяржстрою і садаклад НКА аб будаўніцтве унівэрсытэцкага гарадка.

Калегія НКА прыняла да ведама заяву дырэктара „Торгстроя“ аб тым, што ў бягучым сэзоне будынак дзяржаўнай бібліятэкі будзе пабудаван з правышэньнем праграмы.

Самалёт „БЕЛАРУСКІ КРАВЕЦ“.

Па ініцыятыве рабочых „Вітшвэю“ пачаўся збор сродкаў на пабудову „самалёту „Беларускі Кравец“.

Прэзыдыум Саюзу ўхваліў збор праводзіць па ўсім арганізацыям з такім разьлікам, каб самалёт перадаць у адпаведныя інстанцыі да маю м-ца 1930 году.

Збор сродкаў на самалёт „Асьветнік“.

Прэзыдыум ЦП саюзу асьветнікаў, прымаючы пад увагу ініцыятыву асьветніцкіх мас, лічыць патрэбным правядзеньне збору сродкаў на пабудову самалёту „Асьветнік БССР“ шляхам адлічэньня ад заработку 1 проц. на працягу 3-4 месяцаў.

Да 10-гадовага юбілею саюзу асьветнікаў.

Цэнтральнае Праўленьне саюзу асьветнікаў вылучыла спэцыяльную камісію для падрыхтоўкі да сьвяткаваньня 10-гадовага юбілею існаваньня саюзу працаўнікоў асьветы.

Разьмеркаваньне стыпэндый для асьветнікаў.

Калегія НКА разьмеркавала асьпіранцкія стыпэндыі па ВНУ на 1929-30 год. З агульнай колькасьці стыпэндый БДУ дадзена 75, Сельска-Гаспадарчай Акадэміі—53, Камвузу—11, Галоўнавуцы—17, Інстытуту пэдалёгіі і пэдагогіі—2 стыпэндыі.

Ільготы дзецям настаўнікаў.

Нар. Кам. Асьветы даў дырэктывы загадчыкам сталых пэдагагічных курсаў пры ўкамплектаваньні апошніх сурова прытрымлівацца вызначанай курыяльнай сыстэмы.

Разам з тым, дадзены ўзазаньні, каб з катэгорыі служачых у першую чаргу на курсы залічваліся дзеці настаўнікаў і выхаванцы дзіцячых дамоў. Укамплектаваньне пэдкурсаў будзе скончана 20 верасьня.

Пленум ЦП саюзу працасьветы.

5-га кастрычніка адбудзецца чарговы пленум Цэнтральнага Праўленьня саюзу працаўнікоў асьветы. Паміж іншымі пытаньнямі пленум абгаворыць справаздачу прэзыдыуму ЦП, даклады аб сацыялістычным спаборніцтве і аб становішчы і далейшых задачах культпрацы. Пленум працягнецца некалькі дзён.

Мэтадычная дапамога ліквідатарам няпісьменнасьці.

Пры ўсіх пэдагагічных тэхнікумах БССР у парадку грамадскай працы арганізуюцца мэтадычныя камісіі для інструктаваньня асоб, якія выкажуць жаданьне працаваць у галіне ліквідацыі няпісьменнасьці.

Новыя 2-гадовыя курсы.

Наркамасьветы вырашыў арганізаваць пры Віцебскім каапэрацыйным тэхнікуме 2-хгадовыя курсы па падрыхтоўцы рахунка-бухгальтэрскіх працаўнікоў. На курсы будзе прынята 100 чалавек, маючых адукацыю ў аб'ёме сямігодкі. На курсах будзе асобная група ў 30 чалавек для падрыхтоўкі машыністак-стэнаграфістак.

Новы парадак звальненьня ў прадпрыёмствах.

Нар. Кам. Працы Саюзу зацьвердзіў новы табель пакараньняў для прамысловых прадпрыёмстваў.

Пановаму табелю прадугледжваецца вымова з апавяшчэньнем па цэху і паведамленьнем завкому, і звальненьне.

Вымова рабочым ва ўсіх выпадках робіцца адміністрацыяй прадпрыёмства самастойна. Звальненьне ў дзяржаўных прадпрыёмствах таксама робіцца адміністрацыяй самастойна, а ў іншых прадпрыёмствах па папярэднім узгадненьні з РКК.

Звальненьне рабочы можа абскардзіць у РКК не пазьней двух тыдняў з дню разрахунку.

Звальненьні паводле новага табелю робяцца без папярэджаньня і без выплаты выхадной дапамогі.

Перавыбары ў ВНУ.

Калегія Наркамасьветы пастанавіла ў бягучым навучальным годзе правесьці перавыбары праўленьняў і дэканатаў вышэйшых навучальных установаў. Перавыбары будуць праведзены ў пэрыяд кастрычнік-лістапад.

Навучальныя ўстановы на бязупынны тыдзень.

Народны Камісарыят Асьветы БССР пастанавіў перавесьці на непарыўны працоўны тыдзень школы і іншыя навучальныя ўстановы, а таксама апарат НКА.

Вылучаны дзьве камісіі, якім даручана скласьці праэкт пераводу навучальных устаноў і апарату НКА на непарыўны тыдзень.

Усебеларуская нарада рабочых вылучэнцаў.

Пры ЦП саюзу хімікаў адбылася ўсебеларуская нарада рабочых вылучэнцаў хімічных прадпрыёмстваў Беларусі.

У нарадзе прынялі ўдзел 35 рабочых-вылучэнцаў. Нарада абгаварыла пытаньні зьвязаныя з працаю вылучэнцаў на месцох.

Як відаць з матар'ялаў канфэрэнцыі вышэйстаячыя арганізацыі слаба дапамагаюць вылучэнцам, вылучэньне праходзіць бесплянава, на кіруючую працу высоўваюцца слаба падрыхтаваныя рабочыя.

Нарада выпрацавала шэраг мерапрыёмстваў па паляпшэньню працы з вылучэнцамі.

Падрыхтоўка дзесятнікаў для будаўніцтва.

Наркамасьветы супольна з саюзам будаўнікоў і Цэнтральным Будаўнічым Камітэтам запраэктавалі адчыніць шэраг вячэрніх курсаў для падрыхтоўкі будаўнічык дзесятнікаў, а таксама і для перападрыхтоўкі існуючых кадраў апошніх.

2-хгадовыя курсы адчыняюцца ў Менску і Віцебску, 1 гадовыя—у Магілеве і Менску і 7-месячныя—у Гомелі і Менску. Усімі курсамі будзе ахоплена каля 400 асоб. Заняткі на курсах распачнуцца з 1-га кастрычніка. Прыём на курсы будзе праводзіцца пераважна па камандыроўках гаспадарчых арганізацый супольна з саюзам будаўнікоў. Для паступленьня патрабуецца агульная адукацыя ў аб'ёме 4-хгодкі і вытворчы стаж у 3 гады, або кваліфікацыя ня ніжэй 6 разраду.

50 проц. месц на курсах будзе адведзена для іншагародніх, якія будуць забясьпечвацца стыпэндыяй.

Менскія фізкультурнікі выехалі ў г. Вязьму.

Учора футбольная каманда Менскага таварыства „Дынамо“ выехала ў горад Вязьму.

Фізкультурнікі правядуць шэраг сустрэч па футболу з Вяземскімі спорт. камандамі.

Ушанаваньне памяці пісьменьніка Паўлюка Труса

Праўленьне Дому Пісьменьніка ў сваім пасяджэньні 6-га верасьня пастанавіла зрабіць належныя захады, каб ушанаваць памяць пралетарскага пісьменьніка Паўлюка Труса.

Пастаноўлена пабудаваць новую школу імя памёршага паэты ў калгасе „Ленінскі Шлях“, што на Магілеўшчыне, дзе пісьменьнік жыў і працаваў апошняе лета і арганізаваць бібліятэку пры школе в. Нізок на бацькаўшчыне Паўлюка Труса.

Для гэтай мэты пастаноўлена стварыць фонд яго памяці, які павінен быць сабраны з узносаў пісьменьнікаў, савецкіх устаноў, грамадзкіх арганізацый і асобных таварышоў.

У камісію для збору фонду павінны ўвайсьці прадстаўнікі літаратурных аб'яднаньняў, ад Наркамасьветы, выдавецтва, камсамолу, Акадэміі Навук і ЦСПСБ.

* * *

Першы ўзнос у фонд памяці Паўлюка Труса праўленьне Дому Пісьменьніка ўнесла 50 рублёў і 11 верасьня паступіла ад Бабруйскага настаўніцтва 13 р. 50 кап.

* * *

15 верасьня гэтага году ў Доме Пісьменьніка наладжваецца вечар прысьвечаны памяці Паўлюка Труса.

* * *

БелАПП у бліжэйшы час наладжвае шырокі агульнагарадзкі вечар у Доме Камуністычнай Асьветы прысьвечаны памяці П. Труса, на якім будзе разгледжана творчасьць яго і жыцьцё.

* * *

БДВ мае замер выдаць паштоўку з партрэтам П. Труса і яго вялікі партрэт.

Праўленьне Дому Пісьменьніка просіць арганізацыі літаратурныя і грамадзкія, таксама і прыватныя асобы надаслаць у Дом Пісьменьніка рукапісы, матар'ялы, фатаграфіі і перапіску Паўлюка Труса для арганізацыі яго літаратурнага архіву.

У лепшага мастака будзе заказаны партрэт Труса алейнымі фарбамі.

БДВ прыступае да выданьня зборніку твораў П. Труса, які ён уклаў, але не пасьпеў здаць у Выдавецтва.

БІБЛІАГРАФІЯ.

К. ХОКС. „Джой з джугляў“. Пераклаў Радзюк. Сэрыя „Малады прыродазнаўца“. БДВ. 1929 г.

Часта перакладная літаратура зьяўляецца пагрозай у тым сэнсе, што частка яе можа зьявіцца нягожай для мэтаімкненьняў дзіцячай літаратуры.

Асабліва могуць зьявіцца небясьпечнымі такія кніжкі, якія, пад прыкрыцьцём некалькіх навуковых фраз, пратаскваюць вельмі шкодныя для савецкае дзіцяці думкі.

Яскравым довадам гэтаму служыць рэцэнзуемая кніжка Хокса. Гэта вельмі дабрачынная кніжка. Ня кажучы аб жабраку-хлопчыку Джоі, тут аточаны арэолам вялікай пашаны бязьлітасны эксплёататар—Сагіб Андэрсон. Ён у кніжцы вядомы тым, што прымушаў усіх малайцоў за кавалак хлеба лавіць драпежных зьвяроў у джунглях. Гэта каштавала жыцьця шматлікім малайцам, а таксама і бацьку Алі. Алі застаўся бяз хаты і бяз хлеба. Як-жа яму адплаціў Андэрсон за страту бацькі? Ён падарыў яму слоніка, якога злавіў сам Алі. І калі акалічнасьці скалаліся так, што Андэрсону стала неабходна ўзяць Алі да сябе, ён і яго пачаў эксплёатаваць разам з яго слонам.

Але Андэрсон афарбаваны зусім іначай у кніжцы, ён паказаны вельмі добрым чалавекам, які добра адносіцца да ўсіх, апроч малайцоў. Але да малайцоў сам бог загадаў адносіцца так, як будзе больш карысна для кішэні. І гэта буржуазным пісьменьнікам Хоксам зусім апраўдана.

Збытачна даводзіць, што ў мастацкім творы кожны чытач, а тым больш дзіця, ўспрымае ня столькі голы факт, як меў месца ў сапраўднасьці, колькі афарбаваны адносінамі да яго пісьменьніка факт, які прайшоў скрозь сьветаадчуваньне мастака.

Вось чаму трэба Белдзяржвыдавецтву больш пільна прыглядацца да сэнсу, які хаваецца за фірмай „прыродазнаўства“. Калі-ж БДВ разглядае карысьць кніжкі ў яе навуковым элемэнту (апісаньне жыцьця розных зьвяроў, якое складае 30 проц. усей кніжкі), дык яно патрэбна было, па магчымасьці, аўтарызаваць бэлетрыстычную частку кніжкі, з тае прычыны, што шкода, зробленая такога роду кніжкамі, перавышае іх карысьць.

Р. Г.

Выстаўка конскага маладняка.

У нядзелю 15-га верасьня ў мястэчку Койданава адчыняецца 1-ая ў БССР выстаўка конскага маладняка, атрыманага шляхам штучнага абсямяненьня кабыл.

Выстаўка арганізоўваецца Койданаўскім РВК сумесна з акруговым зямельным аддзелам. Гэтымі днямі ў Койданава выяжджаюць прадстаўнікі НКЗему для азнаямленьня з экспанатамі.

Папраўка.

У пастанове Эканамічнае Нарады БССР за 29 жніўня 1929 г. пра мерапрыемствы па падрыхтоўцы да будаўнічага сэзону 1929-30 году, якая надрукавана ў газэце 4 верасьня г. г. № 201, украліся памылкі, а імення: у разьдзеле III у дачыненьні забясьпечаньня будматар'яламі п. І надрукавана; не пазьней 1 сьнежня 1930 г., „а трэба надрукаваць: „не пазьней 1 сьнежня 1929 г.“; у разьдзеле VI у частцы ўрэгуляваньня рынку працы ў п. І надрукавана: не пазьней 15-XII-30 году“, „а трэба надрукаваць „не пазьней 15-XII-29 г.“.

СПРАВАЧНЫ АДДЗЕЛ.

КАТЫРОЎКА ПАЗЫК НА 12-е ВЕРАСЬНЯ 1929 г.

	Куп.	Прад.
1 6 проц. выйгр. паз.	4.91	—
Бяспроц. выйгр. паз. 26 г.	126.70	128.70
Выйгр. пазыка 1929 г.	102.10	102.50
10 проц. выйгр. паз. 1927 г.	25.26	25.36
3-я сялянск. выйгр. паз. 1927 г.	5.03,5	—
Дзярж. паз. узм. сял. гас.	10.37	10.72
1 выйг. паз. індустр. 27 г.	25.72	25.82
2 „ „ „ проц.	25.43	25.53
„ „ „ „ 6-проц.	25.79	25.89
11 проц. дзярж. паз. 28 г.	100.30	100.35
12 проц. рэнтная пазыка 1927 г.	103.30	—

Апавяшчэньні.

У пятніцу 13 верасьня а 7 гадзіне ўвечары ў памяшканьні Агітпропкабінэту (клюб К. Маркса) АП Менакругкому склікае нараду выкладчыкаў і слухачоў ВСПШ па пытаньню аб праграме і тэрмінах працы ВСПШ.

Выклікаюцца таварышы: Валабрынскі—(Акадэмія Навук), Кугель—(Рабфак), Вальчок—(Агульна-адукацыйныя курсы), Аксельрод—(Камвуз), Шапіра—(5-я школа), Цырульнік і Розенгауз—(Госбанк). Вайнштэйн—(Камвуз), Эпштэйн—(Камвуз), Васілевіч—(АБВШ), Дунец—(Газэта Акцябрь), Кірунчыкаў — (Белдзяржвыдавецтва), Ракаў—(ЦК), Рудаміно—(ГПУ), Каран—(АН КПБ), Соруг—(Акадэм. Наук), Міхайлаў—(ГПУ) і ўсе астатныя выкладчыкі і слухачы ВСПШ.

У пятніцу 13 верасьня гэтага году а 6 гадзіне ўвечары ў памяшканьні залі пасяджэньня Менакругкому КПБ (вул. Энгельса, д. № 28, трэці паверх) склікаецца інструктыўная нарада дакладчыкаў, якія вылучаны для правядзеньня антырэлігійнай кампаніі ў сувязі з наступленьнем яўрэйскіх рэлігійных сьвят.

На нараду запрашаюцца наступныя таварышы: Валабрынскі, Ошэраў, Гэршэнбаум А., Гэршэнбаум І, Баран, Шаевіч, Сталаў, Рыўкін, Рубінштэйн, Левітэ, Рубенчык, Кабакоў, Шэйнін, Дубравіцкі, Чарнабародаў, Мар'ясіна, Розенгауз, Брыскін, Галемшток, Чарняўскі, Шавель, Абрамсон, Навадворац, Эльлянаў, Пасеноўскі, Калмык, Рохкін, Фрыд, Лур'е, Гольдзін, Табайнік, Агурскі, Эфрон, Кац, Трус, Калшыц, Рубін Я., Безносік, Царт, Дардак, Гальмшток Л., Магілянскі, Тахшыт, Рубін Р., Капелевіч, Ліберман, Лейбовіч.

ДОМ АСЬВЕТЫ—Сёньня 12-IX — роўна а 7-й гадз. увечары адбудзецца нарада Сакратароў Групкомаў і МК, Старшынь к-камісій, рэдкалегій насьценгазэт і сьцянкораў—Саюзу Працасьветы гор. Менску.

Роўна а 8-й гадз.—нарада інструктароў фізвыху па пытаньнях зімовай працы і падняцьцю сваёй кваліфікацыі.

Часова выкон. абавязкі адказнага рэдактара П. ШАСТАКОЎ

ТЭАТР—КІНО

БЕЛДЗЯРЖТЭАТР.
ГАСТРОЛІ МУЗЫЧНАЙ КАМЭДЫІ
Чацьвер, 12-га верасьня. Прэм'ера
„ХОЛОПКА“ у 3-х дзеях Стрэльнікава.
Пачатак а 8 з пал. гадзіне.

КІНО «ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ».
Ад панядзелка 9 верасьня
Ксенія Дэсьні у бліскучай камэдыі вытворчасьці „УФО“
НЯВЕСТА БОКСЭРА

КІНО ПРАЛЕТАРЫ
Ад панядзелка 9-га верасьня па прычыне вялікага посьпеху 2-гі тыдзень ПАТ І ПАТАШОН у замежным фільме.
СІЛА і ХАРАСТВО арыгінальная камэдыя ў 6 частках.
ПАЧАТАК 1-ГА СЭАНСУ А 7 З ПАЛ. ГАДЗ. УВЕЧАРЫ
Каса адчынена ад 6 гадз.

КІНО-САД «ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА» Савецкая № 71.
Ад аўторка 10 верасьня—НОВЫ БЫТАВЫ ФІЛЬМ
„НЕ ПО ПУТИ“ (УКЛОН) маст. быт. драма. рэж. М. Царэшчанка.
У галоўных ролях: В. Ванін, Сміранін, К. Куранін.
ЗВЫШ ПРАГРАМЫ—ВЫСТУПЛЕНЬНЕ ВЯДОМАГА САТЫРЫКА ЛЬВА БРАУНА зусім новы рэпэртуар.
ПАЧАТАК І-га СЭАНСУ А 8 Г. 30 ХВ.—КАСА З 7 ГАДЗ.

1-Ы ДЗІЦЯЧЫ КІНО-ТЭАТР „ЮНЫ ПІАНЭР“.
Ад панядзелка 9 верасьня новы фільм
БЯСПРЫТУЛЬНЫЯ
Каса адчынена штодня ад 2 гадз. дню. Пачатак 1-га сэансу а 3 гадз. 30 хв., 2-га а 5 гадз.
ПА НЯДЗЕЛЯХ кіно адчынена ад 12 гадз. дню
Цана білету 10 кап.
Месцы нумараваныя.

КІНО-ТЭАТР „КУЛЬТУРА“.
Ад панядзелка 9-га верасьня буйны гістарычны фільм
„Джанкі“
У 7 ЧАСТКАХ.

МЕНСКАЯ
АКРУГОВАЯ СТРАХАВАЯ КАНФЭРЭНЦЫЯ
адкрываецца 13-га верасьня а 7 гадз. увечары
ў памяшканьні клюбу ДРУКАРОЎ Ленінская, 13.
Пасяджэньне фракцыі а 6 гадзіне.
Усе тыя прадпрыемствы і ўстановы, дзе адбыліся справаздачныя даклады Менакрстрахкасы, павінны прадставіць пратаколы сходаў не пазьней 11-га верасьня г. г. з указаньнем абраных дэлегатаў.
Мандаты на канфэрэнцыю выдаюцца ў памяшканьні Менакрстрахкасы тэхнічным сакратаром 11-га верасьня з 5 да 7 гадз. увечары і 12 і 13 верасьня—з 10 гадз. раніцы да 7 гадз. увечары.
МЕНАКРСТРАХКАСА.

АБВЯШЧЭНЬНЕ
Судовы Выканаўца 1 вучастку, Аршанскае акругі абвяшчае, што ў споўненьне рашэньня Нарсуду г. Воршы і раёну ад 19 жніўня 1929 г. выдадзенаму ў выканальным лісьце за № 2980 17 верасьня гэтага году а 10 гадзіне дню ў гор. Воршы па вул. Урыцкага ў доме № 34 будзе прадавацца маёмасьць грамадз. Грушмана Цалкі Боруховіча, якая заключаецца ў наступным: дом драўляны жылы 9 × 9 арш. з прыдзелам 7 × 7 арш. на каменным падмурку і хлеў 7 × 10 арш., ацэнены ў суме 1000 руб.
Попіс і ацэнку магчыма разглядваць у часы заняткаў у канцэлярыі Судовага Выпаўніцеля г. Воршы, а прадаваемую маёмасьць у дзень прадажы на месцы.
Судовы Выпаўніцель Анташкевіч.

БАЛЯНС

Крычаўскага Райкамбінату на 1-X—1928 году.

АКТЫЎ.

I. Маемасьць	
1. Будынкі і сааружэньні	
а) Будынкі вытворчыя	4116—75
б) „ жылыя	1048—56
2. Абсталяваньне і машыны:	
а) сілавыя ўстаноўкі	9825 —
б) тэх абсталяв. і машыны	8887—17
3. Інструмэнты	708—27
4. Гаспадарчы інвэнтар	1134—90
Разам	25720—65
II. Няскончаны капітальны рамонт	4815 —
Разам па групах I і II	30535—65
III. Матар'ялы	
1. Сыравіна і грунтоўныя матар'ялы	719—85
2. Паліва	102 —
3. Дапаможныя матар'ялы	705—59
Разам	1527—44
IУ. Гатовыя вырубы на складзе	37—56
У. Грашовыя сродкі:	
1. Каса і бягучыя рахункі	429—12
УІ. Каштоўныя паперы	100 —
УІІ. Паі і акцыі	127 —
УІІІ. Вэксалі ў партфэлі	2085 —
IX. Дэбітары:	
1. Пастаўшчыкі і надрадчыкі	50 —
2. Пакупшчыкі і заказчыкі	5541—95
3. Розныя дэбітары	2358—25
4. Няпэўныя даўгі	10 —
Разам	7960—20
БАЛЯНС	42801—97

ПАСЫЎ.

I. Капіталы:	
1. Статутны капітал	30407—34
2. Амартызацыйны капітал	3629—12
Разам	34036—46
II. Фонд няпэўных даўгоў	10 —
III. Пазыкі і крэдыты:	
IУ. Крэдыторы:	
1. Пакупнікі і заказчыкі	311 —
2. Нявыплач. падаткі, абавязк. узносы (страхкаса і саюз)	908—34
3. Розныя крэдыторы	2450—18
Разам	3669—52
У. Вынікі:	
1. Прыбыткі справаздачнага году	5085—99
БАЛЯНС	42801—97

Загадчык ДАНІЛАЎ.

Бухгальтар ПІСЬЛЯК.

ВЫПІС

рахунку прыбыткаў і страт Крычаўскага Райкамбіната за 1927-28 г.

Страты:		
1. Гандлёвыя выдаткі	2487—72	45,5 %
2. Аг. адміністр.	2982—45	54,5 %
3. % % выплачаныя	1—20	
Разам	5471—37	100 %
Чысты прыбытак	5085—99	
БАЛЯНС	10557—36	

Прыбытак:		
1. Ад рэалізацыі фабрыкатаў	4136—51	39,[illegible] %
2. Выкананьне работ на старану	6413—38	60,6
3. % % атрыманыя	7—47	
Разам прыбыткаў	10557—36	100
БАЛЯНС	10557—36	

Загадчык ДАНІЛАЎ.

Бухгальтар ПІСЬЛЯК.

Галоўлітбел 595.

Менск, дзяржаўная друкарня